

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

Երկուշաբթի 12 Օգոստոս 2019 - Թիւ 14

Հրատարակչութիւն՝

Արեւմտեան Հայաստանի
Ուսումնասիրութիւններու Կեդրոնի

Հետադարձ կապ
mfa@warmeniagov.com

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջին էջ	1
Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութիւն	2
Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Կառավարութիւն	3
Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Խորհրդարան	5
Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդ	6
Պաշտօնական յօդուածներ	8
Կրթութիւն եւ գիտութիւն - Պատմական	10
Արեւմտեան Հայաստանի Մտաւորականութիւն	12
Կիլիկիա	14
Պետական փաստաթուղթեր	15
Վերջին էջ	19

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

Երկուշաբթի 01 Օգոստոս 2019 - Թիւ 14

Նախագահական Հրամանագիր թիւ 73 ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ-ի ստեղծման մասին

- Մանրամասնութիւնները էջ 2 -

Պաշտօնական Հաղորդագրութիւն

Սեւրի խաղախութեան դաշնագիրի 99 ամեակի
էւ

Վերջերս Թիւրքիոյ՝

Սուրիոյ հիւսիսային տարածքներէն ներս ռազմական գործողութիւններ
կատարելու

ցանկութեան մասին յայտարարութիւններուն առիթներով

- Մանրամասնութիւնները էջ 4 -

**«Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին քաղաքականութեան ո՞ր
հիմքերու վրայ է որ տեղի ունեցաւ տուեալ չուերթը»**

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի
փոխնախագահ՝ Ռոպէր Սուլաիեանի նամակը, ուղուած Հայաստանի
Հանրապետութեան ազգային ժողովին՝ Երեւան - Վան չուերթի մասին

- Մանրամասնութիւնները էջ 5 -

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ ԹՈՂ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՆ

Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութեան դիրքորոշումն ու
յայտարարութիւնը՝ Երեւան - Վան չուերթի մասին
Վարչապետ Գառնիկ Սարգիսեանի գրիչով

- Մանրամասնութիւնները էջ 8 -

ՄԷԿ ԼԵԶՈՒ ԲԱՅՑ ԵՐԿՈՒ ԼԵԶՈՒԱՄՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԳԱՍՊԱՐ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

- Ամբողջական յօդուածը էջ 12 -

Հալէպի հայկական համայնքի ազգային նշանաւոր բժիշկ Ալեքսանտր Սիւլաիեան կը հեռանայ այս աշխարհէն

Այս տխուր առիթով, Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութիւնը իր խորին
ցաւակցութիւնը կը հայտնէ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Խորհրդարանի
փոխնախագահ, Ռոպէր Սիւլաիեանին եւ համայն Սիւլաիեան ընտանիքի անդամներուն:
Տք. Ալեքսանտր Սիւլաիեանը միշտ ծառայած է իր գաղութին, համայնքին ու
Ժողովուրդին: Որպէս բժիշկ որակուած է "աղքատներու սօքթօրը" մակդիրով, երկար
տարիներ մինչև իր թոշակի անցնիլը ան ծառայած է ՀԲԸՄի, Ճինիշեան և
Գարակէօզեան բարեսիրական հաստատութիւններու բժշկական ծառայութեանց
բնագաւառին մէջ: Նոյնպէս երկար տարիներ անվճար ծառայած է Հալէպի Հայ
Ծերանոցին և Աչագուրկներու Միութեան: Իր ազգային աշխատանքը եղած է Հայ
Աւետարանական Համայնքին մէջ, ուր ծառայած է որպէս Սուրիոյ Համայնքին
Քարտուղար և Գանձապահ: Անոր առաջարկով և պնդումով Հայաստանի
Հանրապետութիւնը ունեցաւ զեղեցիկ հիւպատոսարան մը Հալէպի մէջ: Եղած է գրասէր
և կարողացող մինչև իր կեանքի աւարտը:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Որպէսզի Համահայկականը... չվերածուի Հակահայկականի

1918-ի սկիզբները, երբ դեռ միջանի տարի
առաջ՝ Արեւմտեան Հայաստանի, ներառեալ
Կիլիկիոյ Հայութեան դէմ իրագործուած եւ
շարունակուող ցեղասպանութեան զոհերուն
արիւնը հողին վրայ չէր չորցած, ու բռնի
կերպով հայրենիքէն տեղահանուած եւ
տարագրութեան ենթարկուած հայութիւնը
դեռ չէր տեղաւորուած օտար ափերուն,
Երեւանի այսպէս կոչուած «կառավարու-
թիւնը» Թիֆլիսի մէջ շքեղ դահլիճներու մէջ
նստած թիւրք ջարդարարին հետ
բարեկամութեան եւ եղբայրութեան
պայմանագիր կնքելու բանակցութիւններ կը
վարէր, անտեղեակ նոյնիսկ թէ ինչպիսի
կենաց մահու պայքար կը մղէին Հայ
մարտիկները Սարդարապատի ճակատին
վրայ:

1920-ի Նոյեմբեր 23-ին եւ 24-ին, նոյն
Երեւանի «կառավարութեան» պարագլուխ-
ները դժգոհութեամբ եւ ատելութեամբ
ընկալեցին 22 Նոյեմբերի ԱՄՆ նախագահ
Վուոտս Ուիլսոնի իրաւարար վճիռը՝
Արեւմտեան Հայաստանի եւ Թիւրքիոյ միջեւ
սահմանագծման մասին, զայն որակելով
որպէս «Իմպերեալիստական» ու Հայութեան
կարողութիւններէն վեր ծրագիր մը
(պատկերացուցէք)...

Այսօր՝ երբ Արեւմտեան Հայաստանի
Հայութիւնը ընտրած է իր պետական
կառոյցներն ու կը մղէ իրաւաքաղաքական
լրջագոյն պայքար միջազգային քաղաքա-
կան դաշտին վրայ: Երբ Արեւմտեան
Հայաստանի, ներառեալ Կիլիկիոյ,
տարածքներուն վրայ ապրող եւ հարիւր
տարիներ շարունակ անտէր մնացած 12
միլիոնէ աւելի հայութիւնը վեր կը կանգնի իր
ազգային ինքնութիւնը վերահաստատելու,
եւ կը մասնակցի Արեւմտեան Հայաստանի
պետական կառոյցներու ընտրութիւններուն
ու կը պատրաստուի ազգային ազատա-
գրական պայքարի նոր փուլին մենարկ
տալու գործընթացին, անգամ մը եւս
Երեւանի կառավարութիւնը թշնամի թիւրքին
հետ յարաբերութիւնները բնականացնելու
քայլեր կը ձեռնարկէ, «Համահայկական
խաղերը կազմակերպող յանձնաժողովի» մը
քօղին տակ...:

Վայ՝ Հայոց պատմութիւն... խեղճ Հայոց
պատմութիւն, էջերուդ վրայ դեռ ինչքան տեղ
ունիս մեր ազգի ինքնաքանդիչ արարքներուն
համար:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութիւն

Նախագահական հրամանագիր
N°73 – 2019.07.28Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան
Անվտանգութեան խորհուրդի ցեաւորման վերաբերիալ
Հանրապետութեան նախագահի,

Հաշուի առնելով յետեւեալ հիմնական դրոյթները.

- Թիւրքահայաստանի անկախութեան մասին հրամանագիրը ընդունուած Ռուսաստանի կողմէ 1917 թուականի Դեկտեմբեր 29 ին,
- 1919 թ.-ի Յունիս 28-ին ստորագրուած Վերսալի պայմանագիրը,
- 1920 թ.-ի Յունուար 19-ին Դաշնակիցներու Գերագոյն խորհուրդին կողմէ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին հայկական կառավարութեան դէ ֆակտո ճանաչումը,
- 1920 թ.-ի Մայիս 11-ին Դաշնակիցներու Գերագոյն խորհուրդին կողմէ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին հայկական պետութեան դէ յուրէ ճանաչումը,
- 1920 թուականի Մայիս 11-ին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն կողմէ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին հայկական պետութեան ճանաչումը,
- 1920 թ.-ի Մայիս 11-ին Դաշնակիցներու Գերագոյն խորհուրդի, եւ Օգոստոսի 10-ին Թիւրքիոյ կողմէ, ստորագրուած Սեւրի դաշնագիրը եւ 1920 թուականի Նոյեմբեր 22-ի նախագահ Վուդրօ Ուիլսոնի իրաւարար վճիռը,
- 2004 թուականի Դեկտեմբեր 17-ին Արեւմտեան Հայաստանի հայերու Ազգային խորհուրդի պաշտօնական յայտարարութիւնը,
- 2007 թ.-ի Սեպտեմբեր 13-ի, ՄԱԿ-ի բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներուն վերաբերեալ հռչակագիրը,

Եւ Հիմք ընդունելով 2016 թ.-ի Մայիս 09-ի, Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Սահմանադրութիւնը,

Նկատի ունենալով նաեւ

- ա) Արցախի մարտիկներու հոգեբանական մատենը (2003),
- բ) 2004 թ.-ի Դեկտեմբեր 17-ի, 2011 թ.-ի Մարտ 29-ի, 2014 թ.-ի Դեկտեմբեր 26-ի, 2013 թ.-ի Օգոստոս 5-ի, 2014 թ.-ի Ապրիլ 24-ի, 2014 թ.-ի Յունիս 15-ի, Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային խորհուրդի յայտարարութիւնները
- գ) 2016 թ.-ի Հոկտեմբեր 01-ի Նախագահական հրամանագիրը՝ պահուստային գումարտակի ստեղծման վերաբերեալ,
- դ) Արեւմտեան Հայաստանի հայկական Պետութեան ստեղծմանն ու շարունակութեանը վերաբերող ճանաչման գործողութիւնները,
- ե) Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան՝ երկարաժամկէտ համային-տնտեսական զարգացման ծրագիրը մինչեւ 2020 թ.,
- զ) Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան ազգային անվտանգութեան ռազմավարութիւնը մինչեւ 2020 թ.,
- է) 2004 թուականի Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին քաղաքականութեան հայեցակարգին համապատասխան դրոյթները,
- ը) 12 Փետրուար 2017թ. Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ռազմական վարդապետութիւնը մինչեւ 2020

Ուստի՝

Յօդուած ա: Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահը կը Հիմնաւորէ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Անվտանգութեան խորհուրդի ցեաւորումը:

Յօդուած Բ: Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Անվտանգութեան խորհուրդը բաղկացած է տասներկու անդամներէ, որոնք նշանակուած են նախագահի կողմէն:

Յօդուած Գ: Հրամանագիրը կը հրապարակուի Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան պաշտօնական մամուլի միջոցով:

Կարին 28.07.2019թ.

Արմենակ Արախամեան
Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութիւնը կ'ողջունէ Եւրոպական Միութեան 15 Յուլիս 2019-ի պաշտօնական դիրքորոշումը Թիւրքիոյ նկատմամբ՝ գրաւեալ հիւսիսային Կիպրոսի ափամերձ ջրերուն մէջ անոր ձեռնարկած հորատման անօրէն աշխատանքներուն պատճառով:

Միեւնոյն ժամանակ, Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութիւնը ընդհանուր առմամբ, պատժամիջոցներու քաղաքականութիւնը կը նկատէ որպէս միջազգային օրէնքի խախտման մէկ այլ տեսակ: Հետեւաբար, ողջմիտ եւ կառուցողական մօտեցում մը չէ՝ Թիւրքիոյ կողմէ միջազգային օրէնքի եւ իրաւունքներու խախտումին դիմաց հանդէս գալ մէկ այլ խախտումով:

Եթէ քաղաքակիրթ աշխարհը իսկապէս կը դատապարտէ Թիւրքիոյ շարունակական անհնազանդութիւնն ու խախտումները միջազգային օրէնքին եւ իրաւունքներուն նկատմամբ, որոնք տեղի կ'ունենան ոչ միայն այսօր, այլ 1918-էն ի վեր, ապա ժամն է որ վերատեսութեան ենթարկուին նոյն ներկայ արեւստական Թիւրքիոյ գոյութեան հիմքերը, որոնք նոյնպէս բացայայտ խախտումներ էին թէ միջազգային շարք մը օրէնքներու եւ իրաւունքներու եւ թէ մարդկանց իրաւունքներու եւ արդարութեան սկզբունքներուն:

Ախտը կը բուժուի իր բուն պատճառները վերացնելով, եւ ոչ թէ հետեւանքները դատապարտելով:

Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութեան Վարչապետի լրատուական գրաստնեակ
16 Յուլիս 2019

Աշխատանքային հանդիպում Արեւմտեան Հայաստանի Երեւանեան գրասենեակէն ներս

Յուլիսի 31-ին Արեւմտեան Հայաստանի Երեւանեան գրասենեակէն ներս տեղի ունեցաւ աշխատանքային հանդիպում Հայ սպաներու միաւորման եւ Արեւմտեան Հայաստանի Անվտանգութեան խորհուրդի մասնակցութեամբ:

Հանդիպման ներկայ էին Արեւմտեան Հայաստանի նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը, վարչապետ Գառնիկ Սարգիսեանը, ՀՀ Պաշտպանութեան Նախարարութեան նախկին փոխնախարար Վահան Շիրխանեանը, գորավար Նարեկ Աբրահամեանը, շարք մը նախկին բարձրաստիճան սպաներ եւ պաշտօնատար այլ անձեր:

Հանդիպման ընթացքին քննարկուել են կազմակերպչական հարցեր եւ կատարուել է ընթացիկ աշխատանքային գործընթացներու վերլուծում:

Արեւմտեան Հայաստանի Անվտանգութեան խորհուրդի ներկայացուցիչները խօսել են իրենց անցած ռազմական ճանապարհին մասին՝ մասնաւորապէս Արցախի մէջ: Ներկայացուցել են իրենց ընթացիկ գործունէութիւնը Միջին Արեւելքի մէջ:

Իրենց հերթին, Հայ սպաներու միաւորման անդամները ներկայացուցել են միաւորման նպատակներն ու առաքելութիւնը:

Երկու կողմերը լայնօրէն անդրադարձել են տարածաշրջանային անվտանգութեան խնդիրներուն:

Հանդիպման ժամանակ յայտարարուել է, որ յառաջիկային տեղի ունենալիք աշխարհասփիւռ Հայ սպաներու համագումարին մասին:

Համագումարի նպատակն է մէկ գաղափարի շուրջ միաւորել աշխարհասփիւռ հայ սպաները:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութիւնը

բարցրաստիճան պատուիրակութեամբ
կը մասնակցի ԱՍԱԼԱ-ի նահատակներու
յիշատակի ոգեկոչման արարողութեան

2019 թուականի Օգոստոս 7-ի ժամը 18:30-ին, Եռաբլուր զինուորական Պանթէոնին մէջ՝ հարազատներու եւ մարտական ընկերներու, ինչպէս նաեւ Հայ Առաքելական Եկեղեցու ներկայացուցիչներու ներկայութեամբ, յարգանքի տուրք մատուցուեցաւ նահատակուած հայ մարտիկներու յիշատակին:

Յիշեցին անոնց մարտական ուղին, ներկայացուցին ԱՍԱԼԱ-ի մարտիկներու պայքարի գաղափարական հենքը: Այն դժուարութիւնները, որոնց բախուել էր կազմակերպութիւնը իր գործունէութեան ընթացքին: Հայ Առաքելական Եկեղեցիի սպասաւորները կատարեցին հոգեհանգստեան պաշտօն:

Յիշատակի արարողութեան իրենց մասնակցութիւնը ցուցաբերեցին Արեւմտեան Հայաստանի նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը, Վարչապետ Գառնիկ Սարգիսեանը, ԱՀ խորհրդարանի պատգամաւորներ Վրէժ Աբրահամեանը, Վաչէ Յակոբեանը եւ Մեսրոպ Նաքսատկեանը:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Կառավարութիւն

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Սեւրի խաղախութեան դաշնագրի 99 ամեակի

եւ

Վերջերս Թիւրքիոյ՝

Սուրիոյ հիւսիսային տարածքներէն ներս ռազմական գործողութիւններ կատարելու ցանկութեան մասին յայտարարութիւններուն առիթներով

Վերջին շրջանին Սուրիոյ հիւսիսային տարածքներէն ներս «ապահով մարզ» մը ստեղծելու պատրուակով, զինեալ ներխուժում կատարելու ծաւալապաշտական իր ցանկութիւններուն մասին հրապարակած Թիւրքիոյ յայտարարութիւնները՝ անգամ մը եւ կուզան հաստատելու թէ Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութիւնը ճիշտ դիտարկած էր Թիւրքիոյ կողմէ Աֆրինի գրաւումը 18 Մարտ 2018-ին. Ըսելով որ, "Թիւրքիան շատ լաւ գիտէ, որ թէ իր եւ թէ իր հովանաւորած ահաբեկչական ուժերու ռազմական որեւէ նահանջը՝ անպայմանօրէն չէ որ պիտի կանգ առնէ Թրքական - Սուրիական սահմաններու գիծին վրայ, այլ այդ նահանջը պիտի շարունակուի ու ինք պիտի գլխորդի մինչեւ Կիլիկիայէն անդին, եւ պիտի հասնի նոյնիսկ մինչեւ Վուդրօ Ուիլսոնի իրաւարար վճիռի սահմաններուն:

Այդ ժամանակ Թիւրքիան կը ցանկանար Աֆրինի գրաւումը կատարել նոյն ամսու 3-ին, այսինքն Բրեստ Լիթովսկի դաշնագրի հարիւրամեակին օրը, բայց մարզային եւ քաղաքական շարք մը պատճառներով ան յետաձգուեցաւ 15 օրով:

Այսօր շատ մեծ հաւանականութիւն կայ, որ ան իր ծրագրած ծաւալապաշտական զինեալ գործողութիւնները դէպի Սուրիոյ հիւսիսային տարածքները սկսի 10 Օգոստոս 2019-ին՝ Թիւրքիոյ համար ամենամտահոգիչ Սեւրի խաղախութեան դաշնագրի 99-րորդ տարեդարձին օրը:

Սուրիոյ հիւսիսային շրջանին մէջ Քրդական ինչ որ ինքնիշխան մարզի մը ստեղծման առեղծուածը չէ որ կը մտահոգէ Թիւրքիային, այլ արհեստական Թիւրքիոյ ներկայ սահմաններէն ներս նման մարզի մը ստեղծումը, որ կրնայ իրականանալ միայն Սեւրի դաշնագրի իրագործումով, հետեւաբար՝ Արեւմտեան Հայաստանի վերականգնումով:

Այն ինչ որ կը փորձեն թիւրքերը այսօր իրականացնել, լոկ փախուստի անյոյս քայլ մըն է ..., դէպի առջեւ:

Սուրիոյ հիւսիսը երբեք նման չէ Իրաքի հիւսիսին: Սուրիոյ հիւսիսային տարածքներուն վրայ քրդական մարզի մասին ոչ մէկ միջազգային իրաւական հիմք գոյութիւն ունի, մինչ Իրաքի հիւսիսին մէջ քրդական նման մարզի մը մասին քննարկումներ եւ նշումներ կատարուած են Սեւրի դաշնագրի մշակման ընթացքին:

Երբ Սուրիոյ հանգուցեալ նախագահ՝ Հաֆէզ Էլ Ասատին հարց տուին թէ ինչ կեցուածք ունի քրդական ինքնիշխան մարզի մը նկատմամբ, ան անմիջապէս իր համաձայնութիւնը յայտնեց, պայման դնելով որ ան իրականացուի ըստ Սեւրի դաշնագրին:

Այսօր, Սեւրի դաշնագրի 99-րորդ տարեդարձի նախօրէին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութիւնը կոչ կ'ընէ ամբողջ միջազգային ընտանիքին, առանց յաւելեալ ժամանակ կորսնցնելու եւ յաւելեալ մարդկային աղետներու եւ զոհերու տեղի տալու՝ որոշում կայացնել ամբողջութեամբ իրագործելու Սեւրի դաշնագրի բոլոր յօդուածները, մանաւանդ այն ինչ որ կը վերաբերի Արեւմտեան Հայաստանին՝ Վուդրօ Ուիլսոնի վճիռի սահմաններով, յաւելեալ Կիլիկիոյ, զոր ազատագրած էր Արեւելեան Լեզգիոն իր Հայ եւ Սուրիացի մարտիկներու արիւնով 25 Նոյեմբեր 1918-ին:

Սեւրի դաշնագրի եւ Կիլիկիոյ անկախութեան իրականութիւններու տրամաբանութենէն դուրս՝ որեւէ այլ լուծում հնարելու փորձը կը նշանակէ Թիւրքիոյ նման պետութեան մը յաւելեալ հնարաւորութիւններ տրամադրել, որ ան շարունակէ Միջին Արեւելքէն ներս պաշտպանել անկայունութիւնն ու ռազմական լարուածութիւնը, տարածաշրջանի բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու ոտնահարման գնով, բան մը, որ անպայմանօրէն պիտի իր ժխտական անդրադարձը ունենայ միջազգային յարաբերութիւններու լարուածութեան եւ միջազգային օրէնքի խախտումի հարատեւման վրայ:

ԳԱՌՆԻԿ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Վարչապետ

Երեւան, 9 Օգոստոս 2019

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Խորհրդարան

«Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին քաղաքականութեան ո՞ր հիմքերու վրայ է որ տեղի ունեցաւ Երեւան - Վան չուերթը»

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի փոխնախագահ՝ Ռոպէր Սուլահեանի նամակը, ուղուած Հայաստանի Հանրապետութեան ազգային ժողովին՝ Երեւան - Վան չուերթի մասին

**Մեծայարգ Նախագահ
Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի**

Մեծայարգ Տիար,

Սոյն գրութեամբ, Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի Նախագահութիւնը կ'ողջունէ Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովը եւ անոր կը մաղթէ ամենայն բարիք իր ազգանուէր գործունէութեան մէջ:

Մեր ժողովուրդի երեք բաղկացուցիչ միաւորները՝ Հայաստանի Հանրապետութիւն, Արցախ եւ Արեւմտեան Հայաստան իրարու կապուած են յարգանքի եւ ռազմավարական համագործակցութեան յարաբերութեամբ: Հայ ժողովուրդի երեք միաւորներու միջեւ յարաբերութիւնը կարեւոր է մեր ժողովուրդի ապագայ ծրագիրներու յաջողութեան համար:

Մեզ անհանգստացուց Երեւանի օդանաւակայանէն դէպի գրաւեալ Վան քաղաք կազմակերպուած օդային չուերթը: Նախկին վարչակարգի ֆուրթպոլի քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ հետ, իր ժխտական հետեւանքներով բոլորիս յայտնի է: Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովը այս առիթով յարմար կը նկատէ անգամ մը եւս յիշեցնել, թէ մեր իւրաքանչիւր քայլ պէտք է առնուի քաղաքական համակարգումէ ետք եւ չտարուի մարզական կամ այլ մարդասիրական օրակարգերով, մեր ժողովուրդի սրբազան դատին չվնասելու համար:

Բոլորս կը յաջողինք, երբ կը համակարգենք մեր երեք միաւորներու ռազմավարութիւնը: Կը կաղանք, երբ մեզմէ իւրաքանչիւրը կը գործէ առանձին եւ հակառակորդը զայն կրնայ անկիւնաւորել եւ վնաս հասցնել ազգային միւս միաւորին:

Համագործակցութիւնը անհրաժեշտ է մեր ժողովուրդին համար իր ազգային դատի հետապնդման ճամբուն վրայ: Այս իմաստով, կը խնդրենք մեզ պարգաբանել թէ Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին քաղաքականութեան ո՞ր հիմքերու վրայ է որ տեղի ունեցաւ տուեալ չուերթը, իմանալով որ "Համահայկական" խաղերու կազմակերպող հանձնախումբը՝ ոչ մէկ քաղաքական կամ ազգային լիազօրութիւն ունի ոչ Արեւմտեան Հայաստանի պետական կառոյցին եւ ոչ ալ Արեւմտեան Հայաստանի հայութեան կողմէ՝ իրականացնելու նման չուերթ մը դէպի գրաւեալ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքը ու հանդիպումներ կատարելու զավդիչ Թուրքիոյ պետական պաշտօնեաներու հետ:

Անգամ մը եւս ընդունեցէք մեր ջերմ մաղթանքները Ձեր գործունէութեան յաջողութեան համար: Ապագային համագործակցութեան մաղթանքով:

Ի Դիմաց՝

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի Փոխնախագահ
Ռոպէր Սուլահեան

05 Օգոստոս 2019
Պէյրուք

ՄՏՈՐԱԳՐԱՀԱՒԱՔ

ՄՏՈՐԱԳՐԱՀԱՒԱՔԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ ՄԱԿԻ ԲՈՒՈՐ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Սոյն ստորագրահաւաքի նպատակն է ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղարութեան եւ անդամ պետութիւններուն առջեւ ներկայացնել Հայ ժողովուրդի փաստացի եւ վճռական որոշումը՝ տէր կանգնելու Արեւմտեան Հայաստանի իրաւունքներուն մինչեւ անոնց լիարժէք իրականացումը, վերականգնելով ազատ եւ ինքնիշխան Արեւմտեան Հայաստանը:

Ստորագրահաւաքի բովանդակութեան ծանօթանալու համար սեղմեցէք հետեւեալ կապը

<https://warmeniagov.com/armenian>

Ստորագրելու համար լրացուցէք ձեր տուեալները եւ սեղմեցէք ՄՏՈՐԱԳՐԵԼ

Ծանօթ: Ձեր անձնական տուեալները կը մնան գաղտնի եւ իրապարակման ենթակայ չեն

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդ

Արմենակ Աբրահամեանը ՄԱԿ-ի Բնիկ Ժողովուրդներու իրաւունքներուն հարցերով փորձագիտական մեքանիզմի 12-րդ նստաշրջանին

Կետ 8 – Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներուն մասին հռչակագիրը՝ ներառեալ ձանաչման, փոխհատուցման եւ հաշտեցման մասին ուսումնասիրութիւնը

Շնորհակալութիւն, Տիկին Նախագահ, Ինչո՞ւ մենք այսօր միասին ենք եւ ինչո՞ւ գոյութիւն ունի ՄԱԿ-ի կողմէ ընդունուած բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներուն մասին հռչակագիրը:

Ըստ Արեւմտեան Հայաստանի հայերուն, զորոնք պատիւ ունին ներկայացնելու, Տիկին Նախագահ, մենք այսօր այստեղ միասին ենք՝ աշխարհի ժողովուրդներու եւ ազգերու միջազգային իրաւունքը յարգելու հիման վրայ նոր կարելոր ծրագիր առաջարկելու նպատակով:

Մենք այստեղ միասին նոր կարելոր շրջափուլի մը մէջ կը գտնուինք, քանի որ կը հասկնանք, եթէ աշխարհը շարունակէ գործել առանց պատշաճ յարգանքի դէպի երկիր մոլորակը, այդ կը հանգեցնէ բնիկ ժողովուրդներու եւ ազգերու ոչնչացման:

Եթէ միջազգային իշխանութիւնները կամ պետութիւնները չեն յարգեր միջազգային իրաւունքը, ապա մենք կը վերադառնանք բարբարոսութեան դարաշրջան, որուն ականատեսը եղանք վերջերս Սուրիոյ մէջ: Մենք այստեղ ենք այդպիսի աղետը կանխելու համար: Բնիկ ժողովուրդները կը հանդիսանան այն կապը, որ շատ կարելոր է իշխանութիւններ-մայր բնութիւն փոխադարձ գործունէութեան համար:

Հռչակագրի 11-րդ եւ 28-րդ յօդուածներուն համաձայն՝ բնիկ ժողովուրդները իրաւունք ունին ձանչցուելու եւ փոխհատուց ստանալու այն բոլոր յանցագործութիւններուն համար, որոնցէ անոնք տուժուել են:

Ինչպէս գիտէք, 1894-1923 թուականներուն Արեւմտեան Հայաստանի հայ բնակչութեան դէմ ցեղասպանութիւն իրականացուել է. շուրջ երեք տասնամեակ հայերը ենթարկուել են կազմակերպուած ոչնչացման ծրագրի:

Աշխարհն արթնցեր է, աշխարհը վիրաւորուել է եւ նոյնիսկ ձանչցեր է Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին հայկական պետութեան գոյութիւնը, որն ալ Դաշնակիցներու Գերագոյն Խորհուրդին կողմէ ձանչցուած առաջին պետութիւնն է այդ տարածքին՝ իր բնօրրանին մէջ:

Որպէս այդ երկրի Նախագահ՝ կը յայտարարեմ, որ Արեւմտեան Հայաստանը կը պաշտպանէ բոլոր բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքները, ինչը արտացոլած է մեր Սահմանադրութեան մէջ առանձին գլուխով:

Հիմնական ուժերը, ներառեալ Ռուսաստանը, ստորագրեր եւ վաւերացուցեր են Արեւմտեան Հայաստանին վերաբերող հրամանագիրներ եւ պայմանագիրներ, Միացեալ Նահանգներու Նախագահ Վուդրօ Ուիլսոնը նոյնիսկ հաստատել է այդ պետութեան սահմանները Թիւրքիոյ հետ՝ իր իրաւարար վճիռով:

Արեւմտեան Հայաստանի բռնագրաւումը եւ մեր հազարամեայ քաղաքակրթութեան ոչնչացումը կը շարունակուի մինչեւ օրս Թիւրքիոյ կողմէ:

Բացի ասկէ, փոխհատուցման ծաւալը, որն յատուկ զեկոյցով չորս տարի առաջ ներկայացուել է ՄԱԿ-ին, մինչեւ այս պահը չէ ստացած որեւէ պատասխան, իսկ անոր ծաւալները կը շարունակեն աւելնալ:

Եթէ մեր մոլորակը փրկելու ձգտումներն իրական են, ապա ամեն բան ապարդիւն է՝ եթէ Արեւմտեան Հայաստանի հայերուն հանդէպ չի կիրառուիր միջազգային իրաւունքը, ինչպէս նաեւ այն բոլոր ժողովուրդներու հանդէպ, ովքեր յանցագործութիւններու զոհ դարձեր են:

Շնորհակալութիւն, Տիկին Նախագահ,

Նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը ՄԱԿ-ի Բնիկ Ժողովուրդներու իրաւունքներուն հարցերով փորձագիտական մեքանիզմի 12-րդ նստաշրջանին

ԱՐԵՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ – Այս տարի կրկին անգամ նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը որոշեր է մասնակցիլ ՄԱԿ-ի Բնիկ Ժողովուրդներու իրաւունքներուն վերաբերող փորձագիտական մեքանիզմի 12-րդ նստաշրջանին:

ՄԱԿ-ի շրջանակներէն ներս այս պատմական մասնակցութիւնը նպատակ ունի եւս մէկ անգամ յիշեցնելու ստախոսներուն, հերքողներուն, կեղծարարներուն, մանր գողերուն, որոնք ապօրինի կերպով կ'օգտագործեն կամ իրենց կը վերագրեն Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդի աշխատանքները՝ հայ ժողովուրդին ապակողմնորոշելու եւ հայկական հարցին վերջ դնելու նպատակով, որովհետեւ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը մուտք կը գործէ աշխոյժ դիմադրութեան փուլ: Արեւմտեան Հայաստանի հայերը կը ներկայացնեն հազարամեակներ շարունակ գոյութիւն ունեցող բնիկ ժողովուրդ մը, որ ենթարկուել է ցեղասպանութեան եւ անօրինականօրէն գրկուել է իր սեփական գոյքէն եւ իր պետականութիւնը կառուցելու կարգավիճակէն:

Այսօր օտար ուժերը, օգտագործելով որոշ հայ կոչուող նենգ անձեր՝ կը փորձեն վարկաբեկել Արեւմտեան Հայաստանի իշխանութիւնները, կը փորձեն յափշտակել Արեւմտեան Հայաստանի օրինական իշխանութիւնը կամ մշտապէս ոչնչացնել Արեւմտեան Հայաստանի հայերուն իրաւունքները: Այս նենգ մարդիկ յայտնաբերուած են եւ ստիպուած պիտի ըլլան պատասխան տալու իրենց յանցաւոր գործողութիւններուն համար:

Եթէ աշխարհասփիւռ հայերը աշխուժօրէն չպաշտպանեն Արեւմտեան Հայաստանի եւ անոր հայ բնակչութեան իրաւունքները Արեւմտեան Հայաստանի պաշտօնական կառավարութեան հետ՝ ապա կարճ ժամանակահատուածի մէջ՝ այդ կրնայ աւարտն ըլլալ որեւէ ձեւի հայկական Պետականութեան:

ԿԵՏ 3. Ուսումնասիրութիւն եւ խորհրդատւութիւն՝ բնիկ ժողովուրդներուն իրաւունքներուն վերաբերեալ, անոնց սահմաններուն, գաղթին եւ տեղահանման խնդիրներով:

Շնորհակալութիւն Տիկին Նախագահ, քանի որ առաջին անգամ է որ խօսք կ'առնեն, ուստի թոյլ տուէք շնորհաւորելու ձեզ՝ ձեր պաշտօնին նշանակուելուն առիթով:

Հռչակագիրն իր Յօդուած 10-ով յատկապէս կը նշէ.- որ Բնիկ ժողովուրդները չ'են կրնար պարտադրաբար տեղահանուիլ իրենց հողերէն կամ տարածքներէն. . . :

Հետեւաբար, կրնանք ըսել, որ գոյութիւն ունի բնիկներու տարածքային ամբողջականութիւն մը, ի հակադրութիւն «տարածաշրջանային միասնութեան», որ չի կրնար դառնալ արհեստական սահմաններու ենթակայ՝ առանց անոնց նախնական ազատ եւ գիտակցաբար տուած համաձայնութեան, անմիջականօրէն կապուած բնիկ ժողովուրդներուն կամ ազգերուն հետ: Ըսել կ'ուզէ, գործ ունինք հազուագիտ կառուցուածքի մը հետ, որպէս բնիկներու Պետականութիւն:

Այնուամենայնիւ, կը ցանկանամ նշել, որ այդ արհեստական սահմանները հիմնապէս բնիկներու տարածքներու գաղութացման հետեւանքն են:

Երբ խօսքը կը վերաբերի գաղթին կամ բնիկ ժողովուրդներու տեղահանման, ապա այդ աւելի շատ բնիկ ժողովուրդներու վերացման, տարրալուծման եւ ծուլման հարցն է, այդպիսով նաեւ արտագաղթի, որ չի կրնար անհետեւանք մնալ մշակոյթի բնագաւառէն ներս նոյնպէս, որ կ'իրացուի կամ կ'ոչնչացուի առիտաբար:

Իրապէս, չի կրնար բնիկ բնակչութեան արտագաղթ տեղի

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդ

ունենալ, եթէ ան չպարտադրուի: Բնիկ ժողովուրդի հարկադիր արտագաղթը կը համընկնի «տեղահանութեան» հետ:

Մասնաւորապէս, այս տարի «Թրքական արխիւներուն զարգացումը, եւ անոնց ազդեցութիւնը պատմական հետազոտութիւններուն վրայ» նիւթին վերաբերող ժողովին իր էլոյթին նախագահ Էրդողանը յիշեցուց, որ հայերու տարահանումը (այսինքն, արտաքսումը) ողջամիտ միջոց էր:

Սա համարժէք է անոր, որ թրքական կառավարութիւնները յաջողութեամբ կրցան ազատուիլ Արեւմտեան Հայաստանէն եւ հայերէն, առանց անոնց նախնական համաձայնութեան, ինչը անոնք ընդունած պէտք է ըլլային՝ գիտակցուած եւ ազատ կամարտայայտութեամբ:

Միջազգային իրաւունքի Պայմանադրութեան 2-րդ յօդուածով՝ Ցեղասպանութիւնը կը նշանակէ որեւէ գործողութիւն, որ կատարուել է ազգային, էթնիկ, ռասայական կամ կրօնական խումբերը ամբողջութեամբ կամ մասամբ ոչնչացնելու մտադրութեամբ:

Այս պարագային «տեղահանութիւն» բառը կը նշանակէ դէպի Միջագետքի անապատները հազարաւոր բնիկ հայերու կանխամտածուած ձեւով տեղահանումն ու սպաննութիւնը: Հասկնալի է հայերու դիմադրութիւնը, որոնք չեն ցանկացած տարանջատուիլ, եւ հակադրուել են ծուլման կամ բռնի վերափոխման Թրքական քաղաքականութեան, այն բանէն ետք, երբ իրենց հայրենիքը՝ Արեւմտեան Հայաստանը, ճանչցուել է որպէս անկախ եւ ինքնիշխան պետութիւն, Պաշնակից տէրութիւններու Գերագոյն Խորհուրդին կողմէ, առաջին անգամ 1919 թուականին, երկրորդ անգամ 1920 թուականին:

Շնորհակալութիւն Տիկին Նախագահ,

ՄԱԿ-ի մարդկանց իրաւունքներու յանձնաժողովին մօտ փորձաշրջան անցնող երիտասարդները կը ցանկանան աւելին իմանալ Արեւմտեան Հայաստանի Հայութեան իրաւունքներուն մասին

Ժընեւի մէջ ընթացող ՄԱԿ-ի Մարդու իրաւունքներու խորհուրդի 41-րդ նստաշրջանին ընթացքին Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Ժողովի պատգամաւոր Լիդիա Մարկոսեանը Մարդու իրաւունքներու խորհուրդէն ներս փորձաշրջան անցնող երիտասարդներուն համար Արեւմտեան Հայաստանի վերաբերեալ դասընթաց անցկացուցեր է:

Այս առիթով բարձրացուել է Արեւմտեան Հայաստանի հայերու ինքնավարութեան խնդիրը եւ ՄԱԿ-ի կողմէ հաստատուած բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներուն մասին հռչակագիրով ճանչցուած անոնց իրաւունքները:

Համապատասխանաբար քննարկուել է Սեւրի պայմանագիրին առնչութեամբ Լոզանի պայմանագիրի վաւերականութեան հարցը: Յիշեցնենք, որ Սեւրի պայմանագիրը, որ դեռ ուժի մէջ է, ամբողջովին ուժի մէջ մտել է 2016 թ.-ի Յունիս 26-ին Արեւմտեան Հայաստանի կողմէ վաւերացուելէ ետք:

Լիդիա Մարկոսեանը բարձր գնահատել է Մարդու իրաւունքներու խորհուրդին մօտ փորձաշրջան անցնող երիտասարդներու ցուցաբերած հետաքրքրութիւնը Արեւմտեան Հայաստանի եւ հայերու իրաւունքներուն նկատմամբ: Նախագահ Արմենակ Աբրահամեան իր շնորհակալութիւնը յայտնել է երիտասարդներուն, եւ նշել է, որ սա Արեւմտեան Հայաստանի համար կարեւոր առաքելութիւն է՝ ուղղորդել բոլոր այն երիտասարդները, ովքեր կը ցանկանան պաշտպանել մարդու իրաւունքները եւ պահպանել միջազգային իրաւունքը՝ աշխարհի վրայ խաղաղութիւն հաստատելու նպատակով:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Կառավարութիւն

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ ԹՈՂ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՆԱՆ

Շուտով կ'աւարտուին համահայկական խաղերը եւ աշխարհով մէկ տարածուած հայ երիտասարդները, եւ ինչու չէ՞ նաեւ աւագները, ազգային հաւաքական դրական տրամադրութիւններով լիցքաւորուած, քայլ մը եւս կը կտրեն՝ **հայկական հաւաքական աշխատանքի ունակութիւն եւ փորձառութիւն ձեռք բերելու ճանապարհին** վրայ, որուն համար բարձր կը գնահատենք եւ կը շնորհաւորենք այս նախաձեռնութիւնը իրականացնող բոլոր անձերուն անխտիր:

Դարեր շարունակ, եւ մանաւանդ 1894-էն մինչեւ 1923 թուականներուն ընթացքին զանգուածային ցեղասպանութեան եւ բռնի տեղահանութեան հետեւանքներով, հայութիւնը զրկուած էր հաւաքական կեանք ունենալու, ծրագրելու եւ վարելու փորձառութենէն:

Այս հասկացողութեամբ, Արեւմտեան Հայաստանի պետական կառոյցը բացառիկ ուշադրութիւն կ'ընծայէ նման նախաձեռնութիւններուն որոնք յաճախ "համահայկական", "համազգային" կամ այլ՝ հաւաքականութեան տպաւորութիւն ձգող անուանումներուն տակ կը կատարուին, մանաւանդ վերջին երեք տասնամեակներուն ընթացքին երբ նման անուանումներով հանդէս եկողներուն քանակը չափազանցուած կերպով բազմապատկուած է: Մեր ուշադրութեան հիմնական մղիչը այն է, որ յանկարծ **"համահայկականութեան"** անունով **հակահայկական** ծրագիրներ չներթափանցեն մեր ազգային իրողութենէն մերս:

Մէկդին դնելով այլ համահայկական նախաձեռնութիւնները, որոնց մասին անպայմանօրէն կ'անդրադարձանք այլ առիթով, այսօր անհրաժեշտ կը գտնենք, առանց այլեւայլի եւ իրերը իրենց իսկական անուններով կոչելով, հայ հասրակութեան առջեւ բացայայտելու այն բոլոր **ժխտական եւ վտանգաւոր երեւոյթներն եւ արարքները**, որոնք տեղի ունեցան **համահայկական խաղերու քօղին ետեւ** եւ որոնք ստոյգ **հակահայկական** հետեւանքներ

կրնան ունենալ եթէ այս նախաձեռնութիւնը տնօրինող մարմինը, կամ աներեւելի այլ գործող կողմեր, չսթափուին եւ զերծ չմնան սոյն նախաձեռնութեան **առաքելութեան սահմաններէն դուրս** հարցերով զբաղուլ:

Մենք կը խօսինք մեր իսկական դէմքերով եւ իսկական անուններով, թաքցնելու բան մը չունինք, ինչպէս նաեւ "քաղաքավարութեան զոհ" դառնալու այլ տեղ չունինք: Երբ հարցը կը վերաբերի հայ ազգի գերագոյն եւ ամբողջական շահերուն, մեզ ոչինչ կրնայ կանխել: **Թող հայոց պատմութիւնը արձանագրէ:**

Սկսելու համար, նախ պէտք է հիմնական յստակացում մը կատարել, որ կը վերաբերի այն իրողութեան, որ **համահայկականը համահայկական խաղերն են եւ ոչ թէ կազմակերպող յանձնախումբը**: Խաղերը համահայկական են՝ որովհետեւ մասնակիցները հայ ազգի զաւակներն են, որոնք մեծ հաւատքով, վստահութեամբ եւ ուրախութեամբ կուզան աշխարհի չորս անկիւններէն: Իսկ կազմակերպող յանձնախումբը կը բաղկանայ անձնանւէր եւ բարի նպատակներ ունեցող հայ ազգի զաւակներէ՝ որոնք երազ ունին հայութեան համար ինչ որ նպաստաւոր գործ մը իրականացնելու, եւ պատրաստ են այդ գործի յաջողութեան համար ցուցաբերելու ծայրագոյն վճռակամութիւն եւ պատրաստակամութիւն: Բայց անոնք երբէք **ողջ հայութիւնը ներկայացնելու**, կամ անոր **կամքը արտայայտելու** կարգավիճակն չ'ունին, ոչ ալ **իրաւական լիազօրութիւնը** համահայկականութիւն արտայայտող համապատասխան որեւէ մէկ հեղինակութիւն ունեցողի մը կողմէ: Անոնք իրենց պէտք եղած լիազօրութիւնը կը ստանան իրենց **գործունէութիւնը սահմանող առաքելութենէն**, որն է՝ **կազմակերպել եւ իրականացնել համահայկական մարմնամարզական խաղերը**, եւ ոչ թէ **քաղաքական գործիք** դառնալ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Արեւմտեան Հայաստանի ու Կիլիկիոյ հայկական հողը

բռնագրաւոր Թիւրքիոյ միջեւ **յարաբերութիւններու բնականացման քաջուն ծրագիրին**:

Հայաստանի Հանրապետութիւնը ողջ հայութեան սէրն ու հաւատքն է, բայց միջազգային օրէնքը հայութեան սէրով եւ հաւատքով չ'առաջնորդուիր, այլ իրաւական փաստաթուղթերով եւ հիմքերով: Հետեալբար, ան ողջ հայութեան ճակատագիրը որոշելու **իրաւական կարգավիճակը չունի**: Պատմութեան ողջ ընթացքին **չէ ունեցած** նման կարգավիճակ եւ **այսօր առաւել եւս չունի** այն պահէն, որ Երեւանի կառավարութիւնը 29 Նոյեմբեր 1920-ին որոշեց միանալ Սովետական կարգերուն՝ իրաժարելով Փարիզի խաղաղութեան վեհաժողովով 19 Յունուար 1920-ին միջազգային ճանաչում ստացած **Հայաստան Պետութեան** բոլոր իրաւունքներէն:

Այսօր եթէ Հայաստանի Հանրապետութիւնը, մեկնելով ոչ համահայկական եւ ազգային գերագոյն, այլ զուտ իր սեփական շահերէն՝ կը փորձէ երթալ ինչ որ **յարաբերութիւններու բնականացման գործընթացի Արեւմտեան Հայաստանի ու Կիլիկիոյ հայկական հողը բռնագրաւոր Թիւրքիոյ հետ**, ինչը մեզ հաւ պատճառելով հանդերձ՝ մենք, Արեւմտեան Հայաստանի հայութիւնս, կրնանք զգացական գետնի վրայ զայն մեղադրել եւ մեր գայրոյթը արտայայտել, բայց իրաւա-քաղաքական գետնի վրայ ոչինչով կրնանք փոխել: Այդ հարցով Հայաստանի Հանրապետութիւնը ինքն է որոշումի միակ տէրը, բայց ան կրնայ նման քայլի երթալ **ՄԻԱՅՆ իր իրաւական կարգավիճակով եւ իր անունով**, եւ **ոչ թէ համահայկականութեան անունով**, որովհետեւ հայութիւնն ունի նաեւ Արեւմտեան Հայաստանի թէ տարագիր աշխարհասփիւռ, եւ թէ գրաւեալ հողերուն վրայ ապրող հայեր՝ որոնք իրենց հերթին իրենք են իրենց իրաւունքներուն եւ ճակատագիրին նկատմամբ որոշում կայացնող **ՄԻԱԿ տէրերը**: Թող մեր ազգի մօտ շեշտուած **զգացականութիւնը** մեզ չշլացնէ եւ անիրապաշտ ուղութիւններու չտանի: Կը բաւէ այն ինչ արդէն ունինք մեր գլուխներուն եկած:

Ոմանք համահայկականութիւնը կ'օգտագործեն լոկ այդ շեշտուած զգացականութեան պահով՝ առանց ոեւէ յետին նպատակի, այլ պարզապէս քաղաքական անգիտակցութեան պատճառով, իսկ ոմանք համահայկականութիւնը կը **շահագործեն չարաշահելով** մեր ազգի հասարակութեան մեծ մասին մօտ գոյութիւն ունեցող ապատեղեկացումութիւնն ու նոյն զգացողականութիւնը: Ամեն պարագայի ալ, նման մօտեցումները **անարդարանալի եւ կտրուկ մերժուած են**, եւ սա հաստատ ու անասան դիրքորոշողութիւններէն մէկն է Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութեան եւ ողջ պետական կառոյցին:

Երեւան - Վան չուերթը քաղաքական եւ ազգային ի՞նչ հիմքերով կարելի է "պատմական" կոչել: Ո՞ր քաղաքագէտ հայ մարդը կրնայ այս հարցումին իրապաշտ պատասխան մը տալ: **Պատմական է որո՞ւ համար**: Հայ ազգի՞ն թէ ողջ **հայութեան թշնամիներուն** համար: Հայկական իրաւունքները պաշտպանող հայերո՞ւն, թէ հայկական իրաւունքները վաճառել կամ լաւագոյն պարագային վարցակալութեամբ օտարելու երազանքներէ տառապող ազգային արժանապատուներէ՞ զուրկ դաւաճաններուն **համար**: Արեւմտեան Հայաստանն ու Կիլիկիան ազատագրելու համար պայքարող հայերո՞ւն, թէ **Արեւմտեան Հայաստանը թիրբերուն զիջելով նիւթական փոխհատուցումներ գրպանել, կամ նոյնիսկ այլ որոշ եւ սահմանաբաւ տարածքներ Հայաստանի Հանրապետութեան կցելու օտար եւ սին խոստումներու հաւատացողներուն համար**: Արեւմտեան Հայաստանի եւ Կիլիկիոյ երկու միլիոն զոհերուն իրաւունքները պաշտպանողներո՞ւն, թէ անոնց վրայ թրջողներուն համար:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովը, այս իմաստով նամակ մը յղած է Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովին, հարց տալով թէ այս չուերթը **Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին քաղաքականութեան ո՞ր հիմքերուն վրայ տեղի ունեցաւ**:

Մենք պիտի սպասենք անոր պատասխանին:

Յոյս ունինք որ Հայաստանի Հանրապետութեան ազգային ժողովն իր պատասխանը շարադրելու ժամանակ նկատի կ'առնէ

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Կառավարութիւն

Արեւմտեան Հայաստանի հայութեան իրաւունքները առնուազն այնքանով, ինչքանով որ բժախնդրօրէն նկատի կ'առնէ սեռային փոքրամասնութիւններուն իրաւունքները, թէւ Հայաստանի Հանրապետութեան հայութեան մէծ մասը արմատներով Արեւմտեան Հայաստանէն են:

Համահայկական խաղերուն առիթով մենք կը ծանօթանանք մէկ այլ նոր եզրոյթի մը՝ **"եռամիասնականութիւն"**, իսկ եռեակը կը բաղկանայ Հայաստան, Արցախ եւ յանկարծ **օդին մէջ ինչ որ էութիւն մը, որ կը պնդուի կոչել ՍՓԻՌՔ**, այսինքն հողային երրորդ մաս **չունի** այդ սիրուն **"եռամիասնականութիւն"** եզրոյթը: Սփիւռք բառը **յամառօրէն** կրկնել սիրողները արդէն Արեւմտեան Հայաստանի հողային բաժինը **շոգիացուցած եւ անհետացուցած** են իրենց գիտակցութենէն: Հակառակ որ մենք ամեն առիթով զգուշացուցած ենք հնարաւոր բոլոր միջոցներով եւ առիթներով, որ **Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք գեաշաւիդ համագործ է ցեղասպանութեան շարունակականութեան**, ինչը կը կատարուի հայերէն բառապաշարով այս անգամ: Բազմիցս շեշտած ենք, որ չիյնան այս **հակահայկական ծուղակին** մէջ: Արեւմտեան Հայաստանի Հայութիւնը **սփիւռք Չէ**, այլ պարզապէս **Արեւմտեան Հայաստանի հայեր** որոնք այսօր կը գտնուին տարագրութեան մէջ: Տարագրութիւնը կամ սփիւռքը **ժամանակաւոր իրավիճակ մըն է**, որ չի կրնար մեր ազգային **"եռամիասնականութիւն"** մաս կազմել: Հայութիւնը չի կրնար միասնականութիւն արտայայտել՝ եթէ կամայ թէ ակամայ բացակայի Արեւմտեան Հայաստանը ու փոխարինուի "սփիւռք" նսեմացուցիչ ածականով:

Ճիշտը այն է, որ մեր ազգի խոհեմները մեր սերունդները դաստիարակեն **"Արեւմտեան Հայաստան-Հայաստան-Արցախ"** ազգային արժանապատուութիւնը արտայայտող գաղաքարախօսութեամբ: Այլապէս Արեւմտեան Հայաստանին համառօրէն **"սփիւռք"** կոչել սիրողները **իրաւունք չունին միասնականութեան մասին խօսելու**:

Այսքանն ալ կարծեք բաւական չէր՝ ահա համահայկական խաղերու յանձնախումբի ղեկավարը, թշնամի թիրբի պաշտօնեաներուն հետ սիրալիի **հանդիպումէն յետոյ** արդէն հանգիստ կը զգայ՝ եւ **Վանն ալ կը դառն որպէս "սփիւռք"....!!!** Սա արդեն, **ՀԱԿԱՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ** ամենայ կոպիտ մարմնացումն է որ կը գործուի **ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ** անունով: Ի հարկ է **Վանը** սփիւռքի վերածող **տղամարդը դեր չէ ծնուած**:

Հայաստանցիները **"շատ եղաւ, բոլ եղաւ"** կ'ըսեն չէ՞...:

Իսկ Արեւմտեան Հայաստանի Կառավարութիւնը կը **յայտարարէ**.

- ❖ Թշնամի եւ բռնագրաւիչ Թիւրքիոյ հետ որեւէ Հայկական կողմ որ **յարաբերութիւններու բնականացման գործնական քայլերու կը դիմէ՝ ան կ'արտայայտէ միայն իր սեփական քաղաքական դիրքորոշումը**:
- ❖ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութիւնը **ոչ մէկ կողմի, կազմակերպութեան կամ անհատներու՝ որեւէ լիազօրութիւն չէ տուած է բռնագրաւիչ թշնամի թրքականական ոեւէ պետական կառոյցի հետ ոեւէ տեսակի յարաբերութիւններու մէջ մտնելու**: Հետեալբար կոչ կ'ուղէ Արեւմտեան Հայաստանի տարագիր ողջ հայութեան՝ **զերց մնալու իրենց ազգանուէր եւ անազանպատու վեհ առաքելութիւնները իրագործելու պատրաստակամութիւնը չարաշահող բոլոր քաղաքականացուած առաջարկներէն եւ ծրագիրներէն**:
- ❖ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութիւնը **կտրականօրէն դէմ է ոեւէ գործունէութեան ծաւալման համահայկականութեան անուան տակ, թէ՛ Արեւմտեան Հայաստանի, ներառեալ Կիլիկիոյ գրաւեալ տարածքներէն ներս, եւ թէ՛ որեւէ այլ վայրի մը մէջ, որ տակաւին կը գտնուի թրքական կամ ատրպէյճանական իշխանութիւններու վերահսկողութեան ներքոյ**:

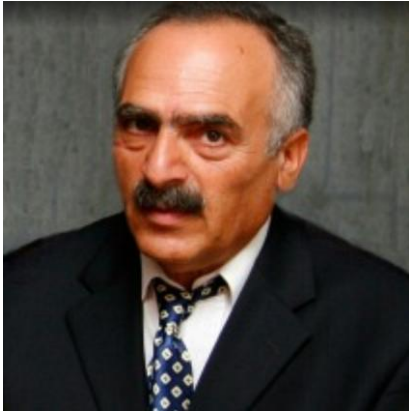
ԳԱՌՆԻԿ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Վարչապետ

Երեւան, 12 Օգոստոս 2019

Կրթութիւն եւ գիտութիւն - Պատմական

4. ՀԱՅՈՑ ԱՅԲՈՒԲԵՆԻ ԶԱՅՆԱԴՈՐՆԵՐԸ

ՄՈՎՍԵՆ ՆԱՃԱՐԵԱՆ

Արեւմտեան Հայաստանի

Կրթութեան եւ Գիտութեան Նախարար

5. Զայնաւորներու սանդղակարը՝ ըստ մեր հետազոտութիւններուն

Ինչպէս որ երաժշտութեան մէջ միաւոր ձայներու շարքը չի վերջանար 8 հիմնական ձայնանիշերով, այլ կան նաեւ 1-կիսածայններ, 2-քառորդ ձայներ, 3-ածանցեալ-բաղադրեալ ձայներու խումբեր՝ մաժէօր եւ մինէօր սանդղակներով, այդպէս ալ պիտի ըլլայ հայոց լեզուի մէջ: Սակայն ձեռնպահ կը մնանք մեր յայտնաբերածները ուղղակիօրէն այդպիսի բաժանումներով ներկայացնել՝ որովհետեւ այդ կարելի է ընել միայն հնուտ երաժշտագէտի եւ ձայնալիքներու մասնագէտ ֆիզիկոսի խորհուրդներով:

Ա. ԲԱՐԱՐԵԱՆ (կիսածայն) ԵՐԿԱՐԲԱՌ ԶԱՅՆԱԴՈՐՆԵՐ.-

Ասոնք երկու հիմքային ձայնաւորներու զուգորդումէն յառաջացող կիսածայն ձայնաւորներն են:

1. «Եա», որ արտասանուի երկվանք «յէա» եւ կամ միավանկ անգլ. «Yet» բառի «ye»-ի հնչիւնով, ինչպէս ըսենք «ամեակ» բառը կրնար հնչած ըլլալ «amey'e»: «Եա» երկբարբառը շեշտադրութեան ժամանակ վերածուի եւ «ե» ձայնաւորի, ինչպէս սեռ. հոլով «քաջութեան»-ը բացառական հոլովի մէջ վերածուի եւ «ի քաջութենէ»:
2. «Էա», որ արտասանուի երկվանկ «էյա», եւ կամ միավանկ՝ ինչպէս «էակ» բառի ձայնաւորը կրնար հնչել անգլ. «egg»-ի «e»-ի հնչիւնով:
3. «Իա», որ արտասանուի երկվանկ «իյա»՝ ինչպէս «միակ», «դիակ» բառերուն մէջ, եւ միավանկ «յա»՝ ինչպէս «Ամասիա», «Եղիա» անուններուն մէջ: Սոյն երկբարբառներու երկվանկ հնչիւնները չեն մտնիր ինքնուրոյն ձայնաւորներու շարքը:

«Իէ»-ի պարագան.-

Երկու պարզ ձայնաւորներէ բաղադրուած «Իէ»-ն երբ հնչեր է երկվանկ «իյէ»՝ ապա պահպանուի եւ բառերու մէջ նոյնութեամբ, ինչպէսդ «Դանիէլ», «Մաղաղիէլ» անուններուն մէջ (հնչեր են «Դանիիլէ», «Մաղաղիիլէ»):

Սակայն «իէ»-ն չունի ինքնուրոյն միավանկ հնչիւն, քանզի «ի»-ն մէկ այլ ձայնաւորէ առաջ կը վերածուի «յ»-ի, եւ բնականաբար «իէ»-ն պիտի հնչէր «յէ», եւ նոյնանար «ե»-ի հետ, ինչի պատճառով ալ «իէ»-ն չենք դիտարկեր երկբարբառ ձայնաւորնորու շարքին:

Խորենացիի Պատմութեան տարբեր գրչագրերուն մէջ «Մաղաղիիլէ»-ը աւանդուած է «Մաղաղիլէ» ուղղագրութեամբ, ինչը սխալագրութիւն կը համարենք, որովհետեւ «իյէ» հնչող «իէ»-ն եւ «յէ»-ն կը տարբերուին ոչ միայն հնչիւնով՝ այլեւ իմաստային բովանդակութեամբ:

«Էի»-ի պարագան.-

«Էի»-ն երբ հնչեր է երկվանկ «էիյ»՝ ապա պահպանուի եւ բառերու մէջ նոյնութեամբ, ինչպէս էական բային մէջ: Բայց միավանկ հնչելու պարագային փոխարկուի եւ «էյ» երկբարբառին: Այս պատճառով ալ չի մտնիր երկբարբառ

ձայնաւորներուն շարքերը:

Բ. 1/2-ՐԴ ԶԱՓՈՎ ՀՆՉՈՂ ԲՈՆԱԲԱՐԲԱՆՆԵՐ, որոնք կ'առաջանան երբ պարզ ձայնաւորին կամ բաղադրեալ (կիսածայն) երկբարբառ ձայնաւորին կը կցուի չափաւորող «ւ»-ը որպէս կիսածայն, ու 1/2-րդ չափի նշան:

ա. 1/2-րդ չափով հնչող պարզ բռնաբարբառներ. -

1. «Աւ» - «aw» հնչիւնով, որ այսօր կ'արտասանուի «ավ»:
2. (2) «Եւ» - «yew» հնչիւնով, որ այսօր կ'արտասանուի «եվ»:
3. «էւ» - «ew» հնչիւնով, որ այսօր կ'արտասանուի «էվ»:
4. «ըւ» - «rw» հնչիւնով:
5. «իւ» - «iw» հնչիւնով, որ այսօր կ'արտասանուի «իվ»:
6. «ու» - «wow» կամ «ow» հնչիւնով, եւ ոչ թէ ֆր. «ou»-ի նման: Օրինակ «խրատ» բառը սեռ. հոլովուելով դարձեր է «խրատու», եւ հնչերէ «խրատու»՝ որ սակայն հնչեր է «խրատ+ou», իսկ գործ. հոլովով նոյնպէս գրուի է «խրատու», որ սակայն հնչեր է «խրատ+ow», ինչը հետագահիբ փոխարկուի է «խրատով»-ի: Գործիականի պարագային «ու»-ն պէտք է կրած ըլլար թաւ նշանը:

Ուրիշ օրինակ մը՝ հիմնական բառին մէջ: Գրեր են «ծու»՝ բայց կարդացեր են «ծow», որմէ ալ յառաջացեր է ուղղագրական «ծով» ձեւը:

Սոյնպիսի իրողութեան կը հանդիպինք հնագոյն մատենագրութեան մէջ: (1)

Այսպէս. «Ձուն եւ զով՝ երբայեցի հեգենայն ոչ ընտրէ ի միմեանց»: Խօսքս երբայերէն «ու» տառի («ուաու»-ի) մասին է, որն այդ լեզուի մէկ բառին մէջ հնչեր է «ու», իսկ ուրիշ տեղ «ով», առանց տարբերանշանի:

Մինչդեռ հայերէնի «ու»-ի երկու հնչիւնները զանազանուի են թաւ նշանի առկայութեամբ կամ բացակայութեամբ:

բ. 1/2-րդ չափով հնչող եռատառ բռնաբարբառներ (եռաբարբառներ).-

1. «Եաւ» - «ye'w» հնչիւնով (անգլ. yet բառի «ye»-ին գումարած «w»): Սա չէ հնչած «յավ»:
2. «Էաւ» - «e'w» հնչիւնով (անգլ. at բառի «a»-ին գումարած «w»):
3. «Իաւ» - «yaw» հնչիւնով, մօտաւորապէս «յավ»:

Գ. ՔԱՌՈՐԴ ԶԱՓՈՎ ՀՆՉՈՂ ԲՈՆԱԲԱՐԲԱՆՆԵՐ. կ'առաջանան երբ պարզ ձայնաւորին կամ բաղադրեալ (կիսածայն) երկբարբառ ձայնաւորին կը կցուի չափաւորող «յ»-ն որպէս բաղաձայն, ու 1/4-րդ չափի նշան:

ա. Քառորդ չափով հնչող պարզ բռնաբարբառներ.-

1. «Այ» - բառի մը մէջը «այ» արտասանութեամբ, բառի մը աւարտին «ա»՝ 1/4-րդ չափով:
2. «Եյ» - բառի մը մէջը «յէյ» արտասանութեամբ, բառի մը աւարտին «ե»՝ 1/4-րդ չափով:
3. «Էյ» - բառի մը մէջը «էյ» արտասանութեամբ, բառի մը աւարտին «է»՝ 1/4-րդ չափով:
4. «Ըյ» - բառի մը մէջը «ըյ» արտասանութեամբ, բառի մը աւարտին «ը»՝ 1/4-րդ չափով:
5. «Իյ» - բառի մը մէջը «իյ» արտասանութեամբ, բառի մը աւարտին «ի»՝ 1/4-րդ չափով:
6. «Ոյ» - բառի մը մէջը «ոյ» արտասանութեամբ, բառի մը աւարտին «wo»՝ 1/4-րդ չափով:

Պէտք է նշել, որ «էւ», «ըւ», «եյ» եւ «ըյ» բռնաբարբառ երկբարբառներու ուղղակի օգտագործման անձնապէս առաջմ չենք հանդիպած մատենագրութեան մէջ, հակառակ որ Դիոնիսիոսի թարգմանիչը կը նշէ, թէ բառավերջին «ա, ե, ո, ը» ձայնաւորները անպայման ստացեր են «յ» (չափի) նշանը: Եթէ մէկն ու մէկը մեր ուշադրութեան յանձնէ այդպիսի ձեւերու առկայութիւնը՝ երախտապարտ կ'ըլլանք:

բ. Քառորդ չափով հնչող բաղադրեալ (կիսածայն) բռնաբարբառներ (2)

1. «Եայ» - բառի մը մէջ «ye'y» հնչիւնով (անգլ. «yet» բառի «ye»-

ին գումարած «յ»), բառի մը աւարտին «ye»՝ ¼-րդ չափով:

2. «էայ» - բառի մը մէջը «e'y» հնչիւնով (անգլ. «at» բառի «a»-ին գումարած «յ»), բառի մը աւարտին «e'»՝ ¼-րդ չափով:

3. «Իայ» - բառի մը մէջը «յայ» հնչիւնով, բառի մը աւարտին «յա»՝ ¼-րդ չափով:

Դ. ԲԱՐԴ ԵՐԿԱՐԱՐԱՆ ԶԱՅՆԱԻՈՐՆԵՐ, որոնք կ'առաջանան երբ ծայնաւորին կը միանայ «ւ» կամ «յ» անկատար ծայնաւորը (օրինակ՝ «եւ», «այ») եւ երկուքին արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող տառ մը, եւ կ'առաջացնէ նոր ծայնաւոր հնչիւն մը: Մատենագրութեան մէջ ասոնցմէ ոմանք երբեմն շփոթութեամբ ու փոխարինութեամբ են «եռաբարբառ» կոչուածներուն հետ: Ֆրանսերէնի հնչիւնաբանութեան եւ ուղղագրութեան մէջ կը հանդիպինք երեք եւ չորս տառանոց միաւորներու՝ որոնք մէկ հնչիւն կ'արտայայտեն: Այդ լեզուին մէջ ներգործող բայց անտեսանելի ծայնային տարրերը դրածք են տեսանելի ինչպէս արեւելահայերէնի ներկայ ուղղագրութեան մէջ: Ուղղագրական այդպիսի «ռեֆորմ»-ի պարագան պատմականօրէն նորութիւն մը չէ, ասոր կը հանդիպինք մեր միջնադարեան մատենագրութեան մէջ եւս:

1. «աւ» - կ'արտասանուի «Օ»՝ երբ տուեալ երկու տառերուն արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «ո»-ն (կը ստացուի «աու»):

2. «այ» - բառի մը մէջ կ'արտայայտուի «Օյ», բառի մը աւարտին «Օ», երկուքն ալ ¼-րդ չափով:

«Այ»-ի արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «ւ»-ն (կը ստացուի «այւ>օյ»):

Օրինակ՝ գրաբարեան «յայս»-ը հնչեր է նաեւ «յօյս»՝ որմէ յառաջացեր է արեւմտահայ «հոս»-ը:

«Պայման»-ը հնչեր է նաեւ «պօյման»՝ ու Մխիթար Գալշի մօտ դարձեր է «պոման»: Սա այսօր ալ Շամշատինի բարբառով կը հնչէ «պօյման»:

Հ.Դ. Մուրադեանը կը յիշատակէ. «Ողորմեա՛ ՍՂշխունին եւ Պոծառին» (3), որտեղ «Պոծառ»-ը «Պայծառ»-ն է, որ նոյնպիսի աղաւաղման ենթարկուած է:

Ներկայիս Գաւառի բարբառով «Գայանէ» անունը հիմա ալ կը հնչէ «Գօյան»:

Հայաստանի մէջ այսօր ալ «Արայ» անունը կրողին կը կանչեն «Արօյ»:

3. «Եւ» - կ'արտասանուի ֆր. «Yeux»-ի հնչիւնով՝ երբ «եւ»-ի արանքը կը մտնէ չգրուող բայց գործող «ա»-ն (կը ստացուի «եաւ>յէօ»):

Կը պարզուի, որ տարբեր ժամանակներ «եւ»-ի yeux հնչման անգիտացումէն յառաջացեր են զանազան ուղղագրական տարբերակներ: Անոնցմէ ոմանք պահպաներ են բառի մօտաւոր նախնական հնչողութիւնը, ոմանք՝ ոչ:

Ինչպէս մեզի յայտնի աւանդուած հնագոյն գրաբարեան առ-yeuts հնչող «առեւծ»-ը դարձեր է «առիւծ» («եւ»-ի) անցումով, ապա՝ «առյուծ»:

«Հար-yeur» հնչող «հարեր»-ը դարձեր է «հարիւր», ապա «հարյուր»:

«Prometyeus» հնչող «Պրոմէթէս»-ը դարձեր է «Պրոմէթէոս»:

«Մաթ-yeus» հնչող «Մաթէս»-ը դարձեր է «Մաթէոս» («եւ»>էո» անցումով):

«Մ-yeuk» հնչող «Մեւք»-ը դարձեր է «Մեօք» (մեր):

«Արդ-yeuk» հնչող «արդեւք»-ը դարձեր է «արդեօք» («եւ»>էօ» անցում):

«Եւրոպայ» անունը հնչեր է նաեւ «Yeу-րոպայ», ինչի մասնակի մնացորդն է անգլ. «Յիւրոպ»-ը:

«Ար-yeun» հնչող «արեւն»-ը արեւմուտքի մէջ դարձեր է «Օրիոն»՝ ինչպէս հայ. շաբթ մը բարբառներով, իսկ գրաւոր լեզուի մէջ՝ «արիւն» ու ապա «արյուն»:

«Դեւ»-ը հնչեր է «Դ-yeu»՝ ինչպէս «Աստուած» բառի հոմանիշը ֆրանսերէնի մէջ: «Դեւ» բառի ածանցմամբ «եւ»-ը դարձեր է «իւ»՝ դիւց-ագուն», եւ ոչ թէ «դեւցագուն» կամ «դիցագուն»: Որովհետեւ «ե» ծայնաւորը առանձին վերցուած շեշտագրկուելով փոփոխութեան չ'ենթարկուիր, երբ «եւ»-ը կը հնչէ «եվ»:

«Եռահնչիւն», մինչդեռ առկայ եռատար ծայնաւորներն ունին միայն երկակի հնչիւն:

«Եւ»-ը «yeux» հնչելու պարագային միայն կը վերածուի «իւ»-ի՝ ֆր. «ս» հնչիւնով:

Քաղղէացւոց ազգաբանութեան մէջ Խորենացիի յիշատակած

«Տեւտամոս»-ի «եւ»-ը հնչեցնելով «yeux»՝ կը բացայայտուի անոր պատմական ինքնութիւնը: Ան Եգիպտացւոց «Թիւթմոս» փարաւոնն է, որ Հայոց Չարմայր նահապետին Եթովպական զօրքի հետ ուղարկեր է Պրիամնոսի օգնութեան, Հելլեններուն դէմ: Անցումները եղած են այսպէս.-

«Տեւտամոս>Տյեւտամոս>Տյէւտամոս>Տյէօտամոս>Tyeutamos, որու «յ»-ն (y) սխալմամբ «ի» ընթերցելով, ու «ա» ծայնաւորի արձանագրուած չըլլալուն պատճառով՝ ընթերցեր են «Թիւթմոս»:

Խորենացիի մօտ յաջորդ փարաւօնը կոչուեր է «Տեւտէոս», որ կրնայ «Թէոդոս»-ի նախատիպը ըլլալ:

4. «Եյ» - բառի մը մէջ կ'արտայայտուի ֆր. «yeuy»-ի հնչիւնով, բառի վերջաւորութեան «yeux», երկուքն ալ ¼-րդ չափով: Տուեալ տառերուն արարքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «աւ»-ը (կը ստացուի՝ «եյ>եայ>եօյ>յէօ»):

5. «Էւ» - կ'արտայայտուի ֆր. «e» տառի անուան հնչիւնով: Տառերուն արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «ա»-ն (կը ստացուի «էաւ>էօ»):

Օրինակ, արեւմտահայերը կը գրեն «էօթէնի», ուր «էօ»-ն (ֆր. «e») ծնուեր է «էւ»-էն, որուն մէջ առկայ է անտեսանելի «ա»-ն (էաւ), եւ այլութենի մէջ «օ»-ի ներմուծումէն առաջ կրնային գրել «էօթէնի» ու կարդալ «էօթէնի»: Ռուսերու մօտ այդ սնունը կը հնչէ «Եւեբնի»՝ որովհետեւ այդ լեզուի «եւ»-ը չունի երկբարբառային երկրորդ հնչիւնը:

6. «Եյ» - բառի մը մէջ կ'արտայայտուի ֆր. «oeil» բառի հնչիւնով, բառի վերջաւորութեան՝ ֆր. «e» տառի անուան հնչիւնով: Երկուքն ալ ¼-րդ չափով: Տառերու արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «աւ»-ը (կը ստացուի «էայ>էօյ»):

7. «Իւ» - կ'արտայայտուի ֆր. «u» տառի հնչիւնով: Երկու տառերուն արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «ո»-ն (կը ստացուի «իու»):

8. «Իյ» - բառի մը մէջ կ'արտասանուի ֆր. «uy»-ի հնչիւնով, բառի վերջաւորութեան՝ ֆր. «u» բառի անուան հնչիւնով՝ Երկուքն ալ ¼-րդ չափով: Տառերու արանքը կը մտնէ չգրուող բայց գործող «ւ»-ն (կը ստացուի «իյ>իւյ»):

Օրինակ, «Քիւ»-էն յառաջացեր է «քիյ» բառը, որ հնչեր է անգլ. cue կամ queue բառին նման, որմէ ալ queue=թագուհի-ն: Նոյն արմատն է պահլաւերէնի արքայական «քեյ» տիտղոսը (Շահնամէի մէջ «Քեյ Քաուս»-ը), որ պէտք է ուղղել «քիյ» եւ հնչեցնել անգլ. cue-ի նման:

9. «Ու» - կ'արտասանուի ֆր. «ou»-ի հնչիւնով: Երկուքի արանքը կը մտնէ չգրուող բայց գործող «ա»-ն (կը ստացուի «ու>ոօ»):

10. «Ոյ» - բառի մը մէջ կ'արտասանուի «ույ», բառի վերջաւորութեան՝ «ու»: Երկուքն ալ ¼-րդ չափով: Երկուքի արանքը կը մտնէ չգրուող բայց ներգործող «ւ»-ը:

Այսպիսով գտնուած երկբարբառներու ընդհանուր գումարը կը կազմէ 31 միաւոր:

6. Հետեւութիւն.-

Հայոց աւանդական այբուբենը բաղկացած է 36 տառերէ, որոնցմէ 6-ը կատարեալ ծայնաւորներ են, իսկ երկուքը՝ անկատար: Մնացեալ 28 տառերը բաղաձայններ են, բայց քանի որ «ւ» եւ «ի» անկատար ծայնաւորները նաեւ բաղաձայններ են՝ ուստի իրականութեան մէջ ունինք 28+2=30 բաղաձայն, որոնց դիմաց յայտնաբերեր ենք 8+31=39 ծայնաւոր, ինչը քննարկելի է:

(1) - Կիրիւղ Աղեքսանդրացի, «Մեկնութիւն Ատուածաշունչ Ս. ԳՐԴՑ»: Տեւ Ա.Ն.Մուրադյան, «Հունաբան Դպրոցը», էջ 129:

(2) - «Եռաբարբառներ» - Մենք այս բառը չենք օգտագործեր՝ որովհետեւ «Եռատար» իմաստէն բացի, կը նշանակէ

(3) - Հ.Դ.Մուրադյան, նոյն, էջ 160:

(Շարունակելի)

Արեւմտեան Հայաստանի Մտաւորականութիւն

ՄԷԿ ԼԵՋՈՒ ԲԱՅՑ ԵՐԿՈՒ ԼԵՋՈՒԱՍՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Լեզուագիտական

ՄԵԹՐ Տ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

«ՄԷԿ»ը առասպել մըն է, ինչպիսին է՝ «մէկ» ազգը, «մէկ» լեզուն եւ նոյնիսկ «մէկ» ժողովուրդը:

Ամէն երեւութապէս «մէկ» երեւցող կամ «մէկ» թուացող ապրող եւ կենդանի «գոյ»ի միաւորի ներսիդին՝ **ԵՐԿՈՒ** է: Երկու իրարու դէմ հակամարտող «գոյ»երէ կը բաղկանայ:

Բնագանցական մտածելաեղանակը «մէկ»ի պաշտամունքը ունի: **Դիալեկտիկ** (տրամախոհական) մտածելակերպը «մէկ» երեւցողին **ԵՐԿՈՒԹԻՒՆ**ը կը տեսնէ...:

Բնագանցականը **վերացական** է, **բացարձակապաշտ** ու **իդէալապաշտ** (գաղափարի առաջնայինութեան կը հաւատայ): Դիալեկտիկականը՝ **շօշափելի** է, **յարաբերականին** կը հաւատայ եւ **մատերիալապաշտ** է (մատերիայի, նիւթեղէնի առաջնայինութեան կը հաւատայ):

Բնագանցականը կը հաւատայ **անփոփոխելի**, մնայուն եւ **յաւիտեանական** բաներու: Դիալեկտիկականը կը հաւատայ՝ յարաշարժին, յարափոփոխութեան եւ «գոյ»երու **«մահկանացու»ութեան**: Այսինքն՝ իրական «գոյ»երու **վախճանին** կամ **ուրիշ «գոյ»ի փոխակերպումին**...:

Բնագանցականը՝ նիւթեղէններու **քանակական** փոփոխումներուն մէջ միայն **յաւելում** կամ **նուազում** կը տեսնէ: Դիալեկտիկականը՝ **որակական** փոփոխութիւնն ալ կը տեսնէ... (օրինակ՝ ջուրը (H₂O) ջերմութեան քանակական փոփոխութիւններուն պատճառով կը ստանայ **որակապէս** տարբեր վիճակներ: Օ սանտիկրատէ վար՝ **կարծր** վիճակ, Օ-էն 100 սանտիկրատ՝ **հեղուկ** վիճակ, եւ 100-էն վեր՝ **կազային** վիճակ (ջրաշոգիի):

Բնագանցականը կը դաւանի թէ՛ նիւթեղէնը մարմնաւորումն է գաղափարին (իդէային): Դիալեկտիկականին համար, **ուղեղը մտածող մատերիան է**, գաղափարը՝ **իդէան**, կը ծնի **ուղեղի** աշխատանքէն, **անջատ գոյութիւն չունի**:

Բնագանցականը կը հաւատայ կամ կ'ընդունի թէ՛ Ազգը «մէկ» ամբողջութիւն մըն է, նոյնպէս՝ ժողովուրդ, եւ՝ **մէկ լեզուն** ունի **մէկ եւ միեւնոյն** լեզուամտածողութիւնը: Դիալեկտիկականը կը հաստատէ թէ՛ միայն նախնական համայնատիրական **անդասակարգ** հասարակարգին մէջ Ազգն ու ժողովուրդը մէկէին, իսկ յաջորդող բոլոր՝ ստրկատիրական, աւատատիրական ու դրամատիրական հասարակարգերուն մէջ՝ Ազգը եւ ժողովուրդը երկու դասակարգերու բաժնուած են՝ իրարու դէմ կը պայքարին, եւ ունին զիրար հերքող երկու մշակոյթներ եւ երկու լեզուամտածողութիւններ:

Դասակարգերով երկբեւեռացուած երկրի մը լեզուն հաղորդակցութեան **միանշանակ** միջոց մը չէ, այլ՝ կ'ընդգրկէ երկու իրարմէ տարբեր եւ իրարու ներհակ նշանակութեամբ բառակապակցութիւններ, ինչ որ հետեւանքն է դասակարգերու հիմնական շահերու հակադրութեան եւ անոնց միջեւ պայքարին: Բացի դասակարգային երկփեղկումէն, միեւնոյն ժողովուրդը կ'ունենայ՝ մէկէ աւելի ինքնութեան կերպարներ, ինչպէս է հայ ժողովուրդի պարագան, երբ ունենայ մէկէ աւելի բաժան-բաժան

հայրենիքներ: Մեր «Մեծ Հայք»ը եւ «Փոքր Հայք»ը, Պարսկահայաստանը, Ռուսահայաստանը, Թուրքահայաստանը, կամ՝ Արեւմտահայութիւնը, Արեւելահայութիւնը, Արցախահայութիւնը, Կիլիկահայութիւնը, նախաեղեռնեան, յետեղեռնեան եւ յետ-անկախութեան սփիւռքներու հայերու ինքնութեան կերպարները տարբեր չէ՞ն իրարմէ...:

Պատմութեան մէջ ծանօթ է՝ թէ Կոմիւիկիոս ըսած է, թէ ինք երբ հրաւիրուի երկիր մը կառավարելու, նախ՝ պետական գործածական բոլոր բառերուն նշանակութեան շուրջ հանրաքուէ կը կազմակերպէ, եւ՝ **համաձայնուած նշանակութիւններ կը հրատարակէ պաշտօնապէս**, որպէսզի հետագային տարբեր նշանակութիւններու վէճեր չծագին եւ իր պաշտօնավարութիւնը ընթանայ հեզասահօրէն, առանց վէճի եւ իրարմէ տարբեր մեկնաբանութիւններու, քանի որ կանխաւ համաձայնուած է՝ ըլլան բառերու նշանակութիւնները:

Օրինակ. ի՞նչ կը նշանակէ **«Մայիսի 1»**... «Աշխատանքի Օր», «Աշխատաւորներու Տօն», թէ՞ «Աշխատաւորներու Պայքարի Միջազգային Օր»...: Առաջին երկուքը կը գործածեն քաղքենի դասակարգի վարժկան գրիչները: Վերջինը՝ բանուոր դասակարգին կողմնակիցները:

Սուրիոյ մէջ տեղի ունեցող վերջին տարիներու **պատերազմը**՝ «Սուրիական Տագնա՞պ» է, «Քաղաքացիական Պատերա՞զմ» է, թէ՞ «Համաշխարհային Յետադիմութեան Նախայարձակումը՝ Սուրիոյ վրայ»...: Առաջին երկուքը կը գործածեն Սուրիոյ հակա-ռակորդ եւ ամերիկեւսիոնափանթօրք իմփերիալիզմի կողմնակիցները եւ արաբական նաֆթը զաւթած Արաբ խաւարամիտ յետադիմութիւնը: Իսկ վերջինը կը գործածեն՝ աշխարհի բոլոր յառաջդիմական, ազատագրական ու դեմոկրատական ուժերը...:

Արցախի **ազատամարտիկները**՝ «Անջատողականնե՞ր» են, թէ՞ «Ազատ Ինքնորոշման Իրաւունքը գործածող մարտիկներ»...: Թուրքիոյ դէմ ՊԿԿ-ի **կրիւը**՝ «Ահաբեկչութիւն» է, թէ՞ «Ազատագրական զինեալ պայքար»...:

Բրիտանական «The Guardian» թերթը յատուկ գրութեամբ մը իրարմէ գատորոշած է հետեւեալ բառակապակցութիւնները. **«Երկիր մոլորակի մթնոլորտի փոփոխութիւն»**ը, **«Երկրագունտի ջերմացում»**, **«Երկիր մոլորակի տօթակիզում»** եւ **«Երկրի կենսոլորտի աղիտալիացում»**...: Թերթը կ'ըսէ թէ՛ առաջին երկուքը կը գործածեն **կենսոլորտի թշնամիները**: Իսկ վերջին երկուքը՝ **անոր եւ մարդկութեան բարեկամները**:

Արտաքին պարտքերու մէջ ընկղմած երկրի մը քաղքենի իշխող դասակարգը (ինչպէս՝ Լիբանանի), խաբէբայութիւնը կ'ընէ այդ պարտքերուն **տարեկան տոկոսները շպարելու** «պարտքի տալու ծառայութեան հատուցում» սուտով (արաբերէն՝ խիտմաթ ալ-տէյն):

Դարձեալ նոյն դասակարգը, կոտորաւոր սուտ մըն ալ կը խօսի VAT-ի (TVA) մասին: Այսինքն՝ դրամատիրոջ շահագործումին հետեւանքով շահած գումարը կը կոչուի **«յաւելեալ արժէք»** (Plus

Արեւմտեան Հայաստանի Մտաւորականութիւն

Value, Surplus Value, քիմա մուտաֆա) եւ այս **շահագործումի** գումարին վրայ դրուած տուրքը (TVA) ո՞վ կը վճարէ... դրամատէ՞րը թէ՞ շահագործուած քաղաքացին...: Այս տողերը գրելու համար իմ գործածած Uniball գրիչիս վրայ դրուած TVA-ն **ես կը վճարեմ...** ոչ **շահագործողը** կամ **վաճառողը**: Այս յայտարարութիւնը տուրքը կը վճարեն բոլոր քաղաքացիները՝ ոչ իրենց, այլ ուրիշներու շահագործումով շահած գումարին համար...:

Վերջին Մայիսին շատ գովաբանուեցաւ 1919 թուի Մայիսի 26-ի **«Միացեալ եւ Անկախ Հայաստան»**ի յայտարարութիւնը: Այս բառակապակցութիւնը արդեօք ունի՞ մէկ նշանակութիւն: Կարդանք այս յայտարարութեան բնագիրը.

«Հայաստանն **ամբողջականացնելու** համար, Հայաստանի (իմա՝ Արեւելահայաստանի) կառավարութիւնը **համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ ԿԱՄՔԻ եւ ՅԱՆԿՈՒԹԵԱՆ**, յայտարարում է որ **այսօրուանից՝** Հայաստանի բաժան-բաժան մասերը **մշտնջենապէս միացած են** իրեն **անկախ պետական միութիւն**» (ընդգծումները եւ գլխագրերը մերն են, Գ.Տ.):

Պատմական Հայաստանի **«բաժան-բաժան»** մասերը **«մշտնջենապէս»** իբրեւ **«անկախ պետական միութիւն»**, այսօր մէկ դար ետք, **«միացա՞ծ են»...** Երբ յայտարարութիւնը կ'ըսէ **«այսօրուանից»**, այսինքն 26 Մայիս 1919-էն:

Արեւելահայաստանի 1919 թ. Մայիսին գործող կառավարութիւնը ինչ միջոցներով լիազօրութիւն ստացած է խօսելու **«բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի եւ ցանկութեան»** մասին: Ձրիօրէն՝ բովանդակ հայ ժողովուրդի կամքին ու ցանկութեան անունով խօսելու այս ունակութիւնը, մենատիրական կոյր մոլուցքի եւ նարկիզականութեան հետեւանքը չէ՞ արդեօք: Կամ պարզապէս՝ Պատմական **«Հայաստան»**ն այսօր **«ամբողջականացա՞ծ»** է...:

Այստեղ գործածուած իւրաքանչիւր բառը չունի ոչ մէկ իրական բովանդակութիւն եւ հետեւանքն է **բնագանցական** մտածելակերպին, **կամապաշտական** գոռոզութեան, **ցանկատեսական** երեւակայութեան եւ՝ ինքնախաբէական **պատրանասիրութեան**...:

Այս յայտարարութիւնը խմբագրողները աշակերտած են Շոփենհաուերի **կամապաշտութեան** փիլիսոփայութեան եւ Աւետիս Ահարոնեանի անուղղայ **պատրանասիրութեան**: Շոփենհաուեր կ'ըսէր՝ թէ **կամքն է ենթակայական իրական ուժը**, կամենալը՝ կարենալ է, անկախաբար **առարկայական ժխտական պայմաններէն...** Մինչդեռ իմաստասէր Աւետիքը՝ Իսահակեան, կ'ըսէր. «Բախտի կուտանքը կամքն է թէեւ, բայց **դիպուածն է տիրականը**»: Նոյնիսկ **«դիպուած»**ին տալով **վճռորոշ դեր**, ալ ուր մնացին **առարկայական** պայմաններունը...: Ուրեմն՝ կամապաշտութիւնը կը մղէ՝ շուտիկութեան, շտապողականութեան, ըմբոստութեան, բայց երբե՞ք յեղափոխութեան, **արկածախնդրութեան** եւ անհեթեթ յայտարարութիւններու...: Եւ Աւետիս Ահարոնեան՝ Սարգարապատի համաժողովրդային ինքնապաշտպանութեան հերոսամարտի օրերուն, ժողովուրդին ուղղած է իբր թէ ոգեւորիչ բռնաստեղծական խօսք մը, զայդ եզրափակելով՝ **«ես պատրանքը սիրեցի»** անհրապոյր, անձնատուական բառերով: Երբ Արեւելահայաստանի Ա. Հանրապետութեան նախագահը կը սիրէ **պատրանքը**, ուրեմն, ռամկավար նախկին ղեկավարներէն Տեփոյեանն ալ՝ մեր ժողովուրդին մասին իրաւունք ունի ըսելու **«խաբուիլ սիրող մեր ժողովուրդը»...** Պատրանքը սիրողներէն էին՝ Երիթօւրբերու հետ գործակցողները, Փետրուարեան (18) արկածախնդրութեան ղեկավարները, **«հերոս մռնչեց՝ սուլթան դողողաց, Եւրոպի աչքից՝ արտասուք սողաց»** կարծողներն ու երգողները, Սովետ Հայաստանի շենչող իրականութիւնը չտեսնող եւ անգոյ **«հոգեկան հայրենիք»**ի հաւատացողներն ու թուրք ձիւղ պետական մարդիկը **«ձենթելմէն»** անուանողները...:

Բնագանցական մտածելակերպէ ազատագրուած մարդիկ (նոյնիսկ անոնք, որոնք բնական ուշիմութեամբ կը գործեն, առանց ծանօթացած ըլլալու դիպելտիկ մտածելակերպի կանոններուն) **անհեթեթ** եւ **վտանգաւոր** կը գտնեն այս յայտարարութիւնը:

Անհեթեթ ոչ միայն իր տարականոնութեան, կամայականութեան ու բովանդակագրկութեան, այլեւ՝ իր **իրաւագիտական** կոպիտ

խախտումին համար:

Արեւմտահայաստանը, Կիլիկիան, Արցախը եւ Արեւելահայաստանը դարերով եղած են իրարմէ բաժնուած, անջատ պետութիւններ, կամ ինքնավար շրջան՝ տարբեր երկրի կազմին մէջ: Այս չորսէն երկուքը ունեցած են միջազգային իրաւական անձնաւորութիւն, եւ մէկը՝ տարբեր կայսերական նահանգներու կարգավիճակ: Հետեւաբար, Միջազգային Հանրային Իրաւունքը Արեւելահայաստանի պետութեան իրաւունք չի տար **իրեն կցելու** (Annexation) միւս Հայաստանները: Երբ միւս երեքը անկախ պետութիւն դառնան (միայն Արցախը դարձած է անկախ de facto եւ տակաւին չէ ստացած միջազգային ճանաչում), այդ ժամանակ միայն կրնան որոշել **միաձուլուիլ** մէկ **անկախ միաւորի մէջ**...:

Այսպիսի կոպիտ սխալ մըն էր նաեւ՝ երբ Սովետ Հայաստանի սովետը Արցախը միացած հռչակեց իր հողին: Արցախը՝ իրաւունք ունի ինքնորոշուելու: Ատիկա իր անկապտելի իրաւունքն է: Բայց երբ Արեւելահայաստանի պետութիւնը **իրեն կցեալ** կը հռչակէ՝ զայն, միջազգային իրաւունքը Ատրպէյճանին իրաւունք կու տայ բարձրացնելու իր հողային ամբողջականութեան սկզբունքին առարկութիւնը, զոր բայց՝ չի կրնար բարձրացնել **ինքնորոշուող** Արցախի դէմ: Հողային ամբողջականութեան **սկզբունքի** կիրարկումի դաշտը երկու **արդէն անկախ պետութիւններու** միջեւ **հորիզոնական** գիծին վրայ կը գտնուի, եւ երբեք՝ **գաղութարար անկախ պետութեան եւ գաղութացուած բայց ինքնորոշումի իրաւունքը գործածող** ժողովուրդի միջեւ **ուղղահայեաց** վերէն վար, գիծին վրայ... ինքնորոշման իրաւունքը jus cogens բոլոր-բոլորին պարտադիր իրաւունք մըն է, որ պետութիւններէն կը պահանջէ աջակցիլ՝ ինքնորոշուող ժողովուրդին, նաեւ՝ Ատրպէյճանէն, գաղութարարէն...:

Իսկ վտանգաւոր է... որովհետեւ՝ երեւակայական, անիրական ու ցանկատեսական **«միացեալ»**ը կը շփոթի իրականութեան հետ, կատարուած կը կարծուի, քանի որ մենք **մոռացութեան** տուած ենք Արեւմտահայաստանն ու Կիլիկիան, եւ տակաւին կը գոհանանք Հայոց Ցեղասպանութեան լոկ բարոյական, պղատոնական ճանաչումին մուրացիկութեամբ... դար մը վերջ ալ:

Պատմական Հայաստանը **«ամբողջականացուած»** յայտարարելով, մենք **միայն զմեզ կը խաբենք**:

Երկարաշունչ, քրտնաթոր աշխատանք եւ գոհողութիւններ կատարելէ **փախուստ** տալով եւ պայքարէն դասալիք ըլլալով, այսպիսի ՁՐԻ եւ ՍՈՒՏ յայտարարութիւն կատարելը կը վկայէ անոր հեղինակներուն ոչ թէ **հայրենաշինութեան**, այլ՝ սնամէջ **«ազգայինձի»**ութեան, **քաջ նազարութեան** մասին... որուն կերպերը քանդակած է անմահն Թումանեանը, իսկ երգիծանկարները՝ մեծատաղանդ Տիրան Աճէմեանը, եւ՝ **փանջունիութեան** մասին, զոր քանդակած է մեծատաղանդ Երուանդ Օտեանը եւ երգիծանկարները ստեղծագործած հանձարեղ Ա. Սարուխանը...:

...

Մէկ լեզու՝ բայց երկու տարբեր լեզուամտածողութիւններ, նաեւ անոր համար, որ կայ նաեւ մէկ երկիր, մէկ ժողովուրդ բայց **երկու** պատմութիւններ անոնց մասին: **Պաշտօնական-պետականը** եւ **ժողովրդայինը**...: Օրինակ՝ հայկական բարենորոգչական յեղափոխական շարժումին պետական ու եկեղեցու **էքսպլիշիտէնքին** պատմութիւնը հիմնովին հակառակն են Թոմարակեցիներու մասին ժողովրդային պատմութենէն: Ամերիկացի խիզախ պատմագիր Howard Zinn, հերքելով ԱՄՆ-ի պետական պաշտօնական պատմութեան դասագիրքը, գրեց **«The Popular History of the U.S.A.»** խորագրով մեծածաւալ գիրքը, եւ ԱՄՆ-ի պատմութեան այս երկու գիրքերու լեզուն նոյն ամերիկեան բարբառն է անգլերէնին, սակայն անոնց լեզուամտածողութիւնը տարբեր է:

Եւ՝ տակաւին... հայերէն լեզուին մէջ կայ նաեւ **«պետական»** ըլլալ յաւակնող կուսակցութեան մը բարբառին **ուրոյն լեզուամտածողութիւնը**... եւ այս բարբառով գրուած Հայոց Պատմութիւնն ալ՝ կուսակցական տարբերակն է **համայն** Հայոց Պատմութեան...:

Կիլիկիա - Ֆրանսայի Եւ Մեծն Բրիտանիոյ Շրջադարձը Զ. Մաս

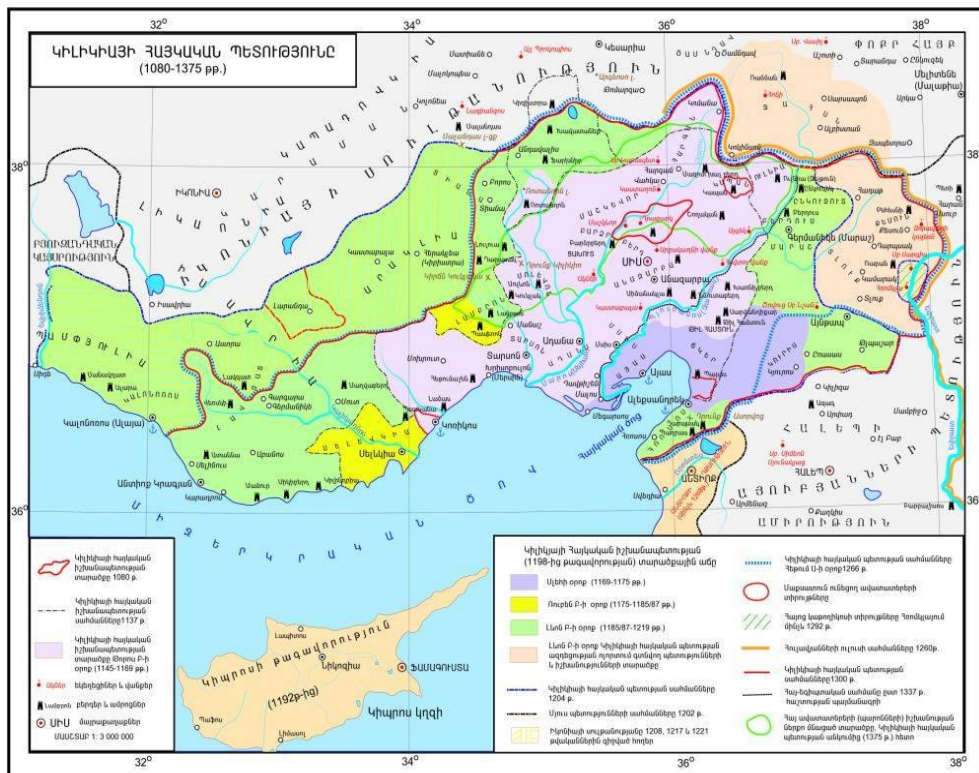
Վիզէն Կ. ԹՈՍՈՒՆԵԱՆ

Պատմութիւնը միայն դէպքերու շարք չէ, այլ նաեւ է վերլուծում եւ պատճառներու բացայայտում, որպէս ապագայի ժողովուրդի դպրոց: Յաջողած կը համարուի այն ժողովուրդը, որ իր պատմութենէն դասեր քաղէ գիտէ եւ նոյն ծուղակին մէջ նոտէն չ'իյնալ:

Սերտեյնու համար պատճառները Ֆրանսայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ շրջադարձին ու հակահայ քաղաքականութեան Առաջին Համաշխարհային Պատերազմի աւարտին, հարկ է ձգել պատճառները: Ինչպէ՞ս եղաւ որ պարտուած Օսմանեան պետութեան յետնորդներուն տրուեցաւ արիթը ստեղծելու համար Թրքական Հանրապետութիւն կոչուած պետութիւն մը, հին ժողովուրդներու՝ յոյներու, հայերու եւ ասորիներու հողերուն վրայ: Այս մասին է որ պիտի շարունակենք անդրադառնալ այս յօդուածով:

Մուսթաֆա Քեմալ Խորիդդարանին առջև
իր խօսած ճառին մեջ յստակօրեն կը
յայտնէ, թէ իրենց նպատակը երկրի ազա-
տագրումն է օտար ուժերէն: Ան կը շեշտէ,
թէ իրենց նպատակը բնաւ չէ եղած
համայնական վարչակարգ հաստատել
Թուրքիոյ մէջ:

Այս ալ կարեւոր տարբերութիւն մըն էր Համայնավար Ռուսիոյ եւ ազգայնական Թուրքիոյ միջեւ: Մինչ Լենին չէր հաւատար սահմաններու եւ սահմաններու մասին խօսողներուն արարքները կը կոչէր «շովինիստական», անդին Սուրբաքա՛ա Քեմալի հիմնական նպատակն էր պահել Օսմանեան պետութեան նախկին սահմանները գոնէ Յունաստանի եւ Հայաստանի հետ: Ասոր համար ան պատրաստ էր ամէն զոհողութեան երթալու: Լենինին իսկական ծրագիրն էր ժողովուրդներու միջազգային լեւափոխութիւն մը կազմա-

Կերպել, առանց սահմանների աշխարհ
մը ստեղծելու համար:

Մուսթաֆա Քեմալ չէր հաւատար համայնավարութեան եւ ֆաշիզմին: Անոր հիմնական նպատակն էր հաստատել բազմակուսակցական ռամկավարութիւն մը: Ըստ անոր, իր արդիականացման շարժումի յաջողութեան ամենակարեւոր գործօնը ազգային ոգին պահելն էր: Ըստ իրեն, առանց անոր անկարելի էր յաջողցնել պետութեան արդիականացման գործը: Ըստ Մուսթաֆա Քեմալի, ազգային ոգին միակ գործօնն էր, որ երկրին մէջ կ'արդիւնէր անարդարութիւնը ընկերային տարբեր խաւերու միջեւ:

Այդ ժամանակաշրջանի ամենակարեւոր նամակներէն մէկն է այն նամակը զոր Համայնավար Ռուսիոյ արտաքին գործոց յանձնակատար Զիչեռին 27 Սեպտեմբեր 1920-ին գրած է Լեւինին: Այդ նամակին մէջ ան յստակօրէն կը յայտնէ, թէ Մուս-թաֆա Քեմալ կը համարուի հաւասարակշռուած Իսլամին ներկայացուցիչը իր յայիթ գաղափարներով: Անոր պարտու-թիւնը Արեւմուտքի ուժերուն կողմէ պիտի նշանակէ ծայրայեղական Իսլամին յաղթանակը, որ կը քաջալերուի Արեւ-մուտքին կողմէ, եւ անոր տարածուիլը մինչեւ Պաքու, Թուրքեստան եւ Ռուսիոյ այլ շրջաններ: Ուրեմն Մուսթաֆա Քեմալին զինուորական օգնութիւն հասցնելը ռազմավարական նշանակու-թիւն ունի համայնավար Ռուսիոյ համար:

Ուրեմն այս էր հիմնական պատճառը որ Համայնավար Ռուսիան օգնութեան ձեռք երկարեց պատերազմին մէջ պարտուած

Օսմանեան պետութեան մնացորդացին: Ըստ արխիւներու, Լենին մեծ համարում ունէր Մուսթաֆա Քեմալի հանդէպ որպէս յաջող կազմակերպող եւ վարչարար, թէւ վերապահութիւն ունէր հանր աշուր հանդէպ որպէս ազգայնական գործիչ:

Ուրիշ կարեւոր հարց մըն ալ կը մտահոգէր Համայնավար Ռուսիոյ ղեկավարութիւնը: Այդ հարցը Փանթուրքիզմի խնդիրն էր: Ռուսերը մեծ կասկածներ ունէին, որ Մուսթաֆա Քեմալի շարժումը կրնար վերածուիլ փանթուրքիզմական շարժումի մը եւ վնաս հասցնել Համայնավար Ռուսիոյ հողային ամբողջականութեան: Մուսթաֆա Քեմալ բնաւ չէր պահեր իր թրքական ցեղերը մէկ պետութեան մէջ միացած տեսնելու երազը: Այն նամակը զոր յղեց Թիֆլիսի մէջ նստող Համայնավար Ռուսիոյ մամուլի քարտուղար Երոզֆիէվ ուղղուած Չիչերինին, յստակօրէն կը նշէ, թէ Համայնավար Ռուսիա-Քեմալիզմ պայքարը շատ մօտ առնենէն ջուրի երես պիտի ելլէ: Ներկայիս եղած բարեկամական յարաբերութիւնները ժամանակաւոր բնոյթ կը կրեն: Համայնավար Ռուսիան շատ լաւ գիտէ, թէ Մուսթաֆա Քեմալի շարժումը պիտի չի բաւարարուի Օսմանեան պետութեան մնացեալ հողամասով, այլ պիտի փորձէ տարածուիլ դէպի Ատրպէյճան, Տաղըստան եւ Հիւսիսային Կովկաս: Մուսթաֆա Քեմալ յստակօրէն սկսած է խաղալ Համայնավար Ռուսիոյ մէջ ապրող իսլամ թուրքերու առջաջնորդի դերը:

(Շարունակելի)

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ - Ժողովածու

ՉԼՈՒՄ III

**ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԵՒ
ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒՄ
ԿՈՐՄԵ**

**ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԴԻՍՈՒՄԱԳԻՐՆԵՐԸ ՄԱԿ-ԻՆ ԵՒ ՄԱԿ-Ի
ԱՆԴԱՄ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ**

ՈՒՂԵՐԶ

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան

«ՄԱԿ-ի անդամ երկիրներու կառավարութիւններուն»

Նկատի առնելով, որ 1921 թուականէն սկսեալ Հայկական Հարցի կարգաւորման եւ Փարիզի վեհաժողովի որոշումներու իրականացման գործընթացը կասեցուցեալ շուրջ 50 տարիով, նկատի առնելով, որ 1965 Ապրիլ 24-ին երեւանեան շարժումով ու ցոյցերով չէզոքացուցեալ Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման եւ իրաւունքներու շուրջ 50-ամեայ շրջափակումը, որուն յաջորդեց հայութեան նոր պայքարը սեփական իրաւունքներու պաշտպանութեան խնդիրով, նկատի առնելով, որ 1965-2015-ի ընթացքին Հայոց Ցեղասպանութիւնը ճանչցած եւ դատապարտած են 20-էն աւելի պետութիւններ եւ բազմաթիւ միջազգային կազմակերպութիւններ եւ կառոյցներ, եւ որ այդ գործընթացը այսօր ալ կը շարունակուի, հաշուի առնելով՝ Մերձաւոր Արեւելքի հայ համայնքներուն, ՀՀ-ին ու ԼՂՀ-ին եւ համայն հայութեան սպառնացող ներկայ ռազմաքաղաքական մարտահրաւերները, հաշուի առնելով այն յայտնի իրողութիւնը, որ Հայոց Ցեղասպանութեան 100-ամեայ տարելիցի ձեռնարկներու աւարտով իրականութեան մէջ կը սկսի հայութեան իրաւունքներու պաշտպանութեան նոր վճռական փուլը, հաշուի առնելով, որ Հայոց Ցեղասպանութեան պատասխանատուները, իբրեւ ցեղասպանութեան կազմակերպիչ յանցագործներ, դատապարտուած են 1919-ի Կոնստանդնուպոլսոյ ռազմական յատուկ ատենանի կողմէն, եւ իբրեւ ցեղասպանութեան հետեւանքներու վերացման ուղղուած որոշումներ 1919-ի Փարիզի վեհաժողովի յատուկ յանձնաժողովը հաշուարկած է 1915-1918-ի Արեւմտեան Հայաստանին հասցուած վնասին չափը, որ 1920 Օգոստոս 10-ին ստորագրուած է Սեւրի խաղաղութեան պայմանագիրը, իսկ 1920 Նոյեմբեր 22-ին ԱՄՆ 28-րդ նախագահ Ուիլսոնի Ուիլսոնը վաւերացուցած է Իրաւարար վճիռ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ սահմանի մասին, հաշուի առնելով, որ 2014-ին աւարտած է Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան (Հայաստան) պետական կառոյցներու ձեւաւորումը՝ կառավարութեան, խորհրդարանի, նախագահի կառոյցի,

ՄԱԿ-ի անդամ երկիրներու կառավարութիւններէն կը խնդրենք, ՄԱԿ-ի հովանիին տակ, իրաւական-քաղաքական գործընթաց սկսիլ ապահովելու համար 1919-1920-ին կայացած որոշումներու իրականացումը, պաշտպանելու եւ հաստատելու համար Արեւմտեան Հայաստանի հայերու եւ քաղաքացիներու եւ Արեւմտեան Հայաստանի բնիկներու ազատ ապրելու, զարգանալու եւ ապագայ ունենալու իրաւունքը Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան հովանիին տակ՝ Բնօրրան Հայրենիքի մէջ:

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետ
26.04.2015 թ.

ԶԵԿՈՅՑ

Թիւ 1 Արմենակ Աբրահամեանի, ՄԱԿ-ի մէջ Արեւմտեան Հայաստանի Հայերու Ասամբլեայի պատուիրակութեան ղեկավարի, ՄԱԿ-ի Բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու հարցերով փորձագիտական յանձնաժողովի մէջ Կէտ 4.

Հանածոներուն վերաբերող ոլորտներ ժընեւ, 10 Յուլիս 2012

Շնորհակալութիւն Զեք, պարոն Նախագահ: Թող տուէք շնորհաւորել Զեք այս բարձր պաշտօնին նշանակուելու առիթով եւ շնորհակալութիւն յայտնել Զեք Փորձագիտական յանձնաժողովի նիստին մասնակցելու համար:

Ներկայացնելով հանածոներու արդիւնաբերութեան վերաբերող խնդիրը, պէտք է անդրադառնալ պարտադիր պայմանին - ազատ, նախօրօք եւ գիտակցուած համաձայնութեան, ինչպէս նաեւ Արեւմտեան Հայաստանի եւ Անատոլիայի բնիկ ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքին:

Մեր տարածքներով, առանց մեր համաձայնութեան, իրականացած է քարիւղամուղի եւ կազմամուղի աւելի քան երկու հազար քիլոմէթրանոց խողովակաշարեր: Ատիկա կ'ոչնչացնէ մեր միջոցները, կը կլանէ հազարաւոր հեկտարներով անտառներ եւ կը խախտէ կենսաապահովման տարածքի բնապահպանական հաւասարակշռութիւնը:

Սուրիոյ մէջ ընթացող պատերազմին հետեւանքով, որ սահմանամերձ է Թուրքիային, իրողեաներն ու պայթիւնները վտանգի կ'ենթարկեն բնիկ ժողովուրդներու առողջութիւնը: Ասոր պէտք է աւելցնել, որ փախստականները - բնիկ ժողովուրդներու ներկայացուցիչները՝ կանայք, երեխաներ ու մեծահասակներ, հազարներով կը հեռանան Սուրիայէն, երբեմն միայն անոր համար, որ մահ գտնեն այնտեղէն հեռու: 2011 թուականի Մարտ ամիսէն Թուրքիան Սուրիայէն ընդունած է 35.000 փախստական:

Յորդանանը 16 ամիսներու ընթացքին ընդունած է 140.000 փախստական: Շուրջ 40.000 փախստական ապաստանած են Լիբանան: Պետութիւններու վարած հանածոներու արդիւնաբերականացման ու աճի «անսահմանութեան» քաղաքականութիւնը մեզ կը տանին պատերազմի - պատերազմ, որ կրնայ ընդգրկել ամբողջ Փոքր Ասիան:

Այս հակամարտութեան պատճառը թաքնուած է այնտեղ, որ պետութիւնները եւ հանածոներու ոլորտին մէջ աշխոյժ գործող կառոյցները չեն յարգեր Պայմանագրերը եւ իրենց պարտաւորութիւնները:

Այս խնդիրները անմիջականօրէն կ'առնչուին բնիկ ժողովուրդներուն, որոնց մէջ են հայերը, արաբները, ասորիները եւ քիւրտները, եւ ոչինչ կրնայ կատարուիլ, առանց անոնց ազատ, նախօրօք եւ գիտակցուած համաձայնութեան: Երկխօսութիւնը եւ միջազգային իրաւունքի գործադրութիւնը չեն հանդուրժեր որեւէ տեսակի սահմանափակում:

Պայմանագրերը, մասնաւորապէս Սեւրի խաղաղութեան դաշնագիրը եւ նախագահ Կուրտ Ուիլսոնի Իրաւարար վճիռը, պէտք է իրագործուին անյապաղ՝ ապագաղութացման գործընթացի ծիրէն ներս:

Ես ՄԱԿ-ի ծիրէն ներս, ինչպէս նաեւ պետութիւններուն կողմէն գործի դնել բոլոր ջանքերը անոր համար, որպէսզի յաղթահարենք միջազգային այս ճգնաժամը՝ յենուելով իրաւունքի վրայ, որ խաղաղութեան հիմքն է, որովհետեւ ատիկա արդէն հիմք է փոխգիշման համար, գիտակցութեան յաղթանակի եւ իմաստութեան, որ կ'առաջնորդէ դէպի վերականգնում եւ ոչ թէ ոչնչացում: Ոչնչացումը ուրիշ բան չէ, քան փախուստ, որ կը տանի քաոսի:

Շնորհակալութիւն.

ԶԵԿՈՅՑ ԹԻ 2

Արմենակ Աբրահամեանի, ՄԱԿ-ի մէջ Արեւմտեան Հայաստանի Հայերու Ասամբլեայի պատուիրակութեան ղեկավարի, ՄԱԿ-ի Բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու հարցերով փորձագիտական յանձնաժողովի մէջ Կէտ 5.

Ուսումնասիրութիւն բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու եւ ինքնութեան քաջալերման եւ պաշտպանութեան հարցերու մէջ լեզուներու եւ մշակոյթներու դերի մասին ժընեւ, 10 Յուլիս 2012 Շնորհակալութիւն պարոն Նախագահ, Բնիկ ժողովուրդներու մշակութային հարստութեան ինքնատիպութիւնը այսօր ոչ մէկ կասկած կը յարուցէ, որ կը հաստատուի Փորձագիտական յանձնաժողովի իրականացուցած ուսումնասիրութեամբ:

Հայերը, Արեւմտեան Հայաստանի բնիկները, հազարամեակներու ընթացքին ենթարկուած են վտանգի, որովհետեւ ապրած են

Պետական փաստաթուղթեր

Ասիան եւ Եւրոպան միմեանց կապող ռազմավարական իմաստով առաւել քան կարելուր ճանապարհի հատուածին: Այս բացատրութիւնը լոյս կը սփռէ ազգի ճակատագրի վրայ, որ դարձաւ ազգերու նուաճումներու զոհը, որոնք չունէին ոչինչ ընդհանուր հայկական հաւատալիքներու, բարոյականութեան, իրաւունքի, մշակոյթի հետ:

Այդ ժամանակներէն ի վեր, մենք հիմնեցինք մեծ թիւով դպրոցներ եւ յաջողեցանք մեր սրտերուն մէջ պահպանել գիտակցութիւնը՝ մարդկային ոգիի արժէքի, իրաւունքը՝ ընտանիքի, անհատի ու քաղաքացիի, բայց եւ միաժամանակ ենթարկուեցանք կենսաբանական ցեղասպանութեան, արտայայտուած՝ մեր երեխաներու առեւանգումներով եւ անոնց նկատմամբ իրականացուած բռնութեամբ: Իսկ յետոյ... Արիւնոտ տարեթիւեր են՝ 1894-էն մինչեւ 1923 թուականները, շրջադարձային, որոնք արիւնոտուած ու իրէ տառերով դաջուած են հայութեան ազգային յիշողութեան մէջ:

Հայոց Ցեղասպանութեան շուրջ բանավէճերը չեն դադրիր մինչեւ հիմա: Սակայն հիմա մենք կ'ապրինք ցեղասպանութեան երրորդ փուլը՝ մշակութային ցեղասպանութիւնը: Այսպէս, 2005 թուականի Դեկտեմբերին ատրպէյձանական բանակը ոչնչացուց Տուլայի միջնադարեան գերեզմանոցը Նախիջեւանի մէջ, բաղկացած՝ 10-րդ դարու աւելի քան 5000 տապանաքարերէ:

Այսօր մենք կը նկատենք, որ մեր անցած տարուան ելոյթէն յետոյ Թուրքիան ջանքեր կը գործադրէ վերականգնելու եւ վերադարձնելու հայկական ժառանգութեան որոշ խորհրդանիշեր, նոյնիսկ, եթէ անոնք ընդամենը կաթիլներ են ովկիանոսի մէջ, որովհետեւ, ցաւք, բազմաթիւ են սրբազան տարածքներու իւրացման փաստերը, առանց մեր Ազգային Խորհուրդի՝ ազատ, նախօրոք եւ գիտակցուած համաձայնութեան: Այս առիթով ես կը յիշեցնեմ Անի քաղաքի հետ կապուած իրավիճակի մասին, Արեւմտեան Հայաստանի միջնադարեան մայրաքաղաքի, եւ համաձայնութիւններն ու իրաւարար վճիռները չարգելու մասին, որոնք պէտք է որ պարտադիր ըլլային բոլոր պետութիւններու համար: Ճիշդ այդպէս, Տիարպեքի քաղաքի մէջ թրքական իշխանութիւնները կը հետապնդեն մեր մտաւորականները ամենշաբաթեայ հայերէն լեզուի դասեր իրականացնելու համար, որ ոչնչացման եզրին է:

Այսինքն, այս մոլորակի վրայ դեռ կան վայրեր, ուր բնիկներու լեզուներու ուսուցանումը, ատիկա ըլլալ հայերէն, քրտերէն, յունարէն, արաբերէն կամ ասորերէն, օրէնքի խախտում կը համարուի: Այն պրագային, երբ այդ լեզուները, իրականութեան մէջ, բազմազգ աշխարհի արժէքներն են:

Այդ պարագային մենք ինչպէ՞ս հաւատանք, որ Սուրիայէն հայ, ասորի, արաբ եւ քիւրտ փախստականները Թուրքիոյ մէջ պաշտպանութիւն պիտի ունենան, երբ անոնց լեզուներու ուսուցանումը իշխանութիւններու կողմէն կը դիտուի, իբրեւ քրտօրէն պատժելի փաստ:

Ինչպէ՞ս կրնանք մենք հաւատալ, որ Սուրիոյ մէջ ընթացող պատերազմի նպատակն է ազատագրել եւ ժողովրդավարացնել սուրիական հասարակութիւնը, երբ ներկայիս ռազմական օդուժը եւ անոնք, որ կոչուած են պատերազմելու, մեր երեխաները կը հետապնդեն Արեւմտեան Հայաստանի եւ Քիւրտիստանի մէջ: Ես պիտի փափաքէի հաւաստիացնել, որ չնայած բնիկ ժողովուրդներու մշակոյթներու անընդգրկունակութեան, գոյութիւն ունի այն, որ կը միաւորէ մեզ բոլորս, որ բնիկ ժողովուրդներու պատկանելիութեան արժանապատիւ ցուցանիշներէն է, բայց որ չէ արտայայտուած որեւէ տեսակի սահմանումներու մէջ, այն, որ բնիկ ժողովուրդները իրենց լեզուն կը դիտարկեն, իբրեւ հաղորդակցութեան միջոց, եւ նոյնիսկ բնութեան հետ շփման, եւ ոչ միայն կենդանիներու, բոյսերու եւ քարերու, այլեւ հոգեւոր մշակոյթի հետ: Այստեղ ես՝ Մարդու իրաւունքներու խորհուրդին եւ պետութիւններուն կը դիմեմ հետեւեալ ուղերձով. փլուզման գործընթացները, ժխտողականութիւնը, ոչնչացումը, բնիկ ժողովուրդներու գոյատեւման համար անհրաժեշտ մշակութային եւ բնական միջոցներու եւ լեզուներու ոչնչացումը պիտի խանգարեն աշխարհը հասնելու զարգացման նոր մակարդակի, գիտելիքի, իմաստութեան եւ հաւաստակշռութեան, որոնք միայն կրնան եւ ապահովել խաղաղ կեանք:

Աւարտելով խօսքս պիտի ուզէի յիշեցնել Էմիլ Զորանի «Խոստովանութիւնը». «Մարդը երկրի մէջ չ'ապրիր, ան կ'ապրի լեզուի մէջ: Հայրենիքը՝ ատիկա լեզուն է ու ոչինչ աւելի»:

ԵՆՈՅԹ

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդի նախագահ

Արմենակ Աբրահամեանի ՄԱԿ-ի Բնիկ Ժողովուրդներու իրաւունքներու փորձագիտական յանձնաժողովի նստաշրջանին՝ Հայոց Ցեղասպանութեան հատուցման փաթեթին վերաբերեալ

ծընել, 20 Յուլիս 2015 թ.

Ութերորդ նստաշրջան

Յարգելի նախագահ, ութերորդ նստաշրջանի ընթացքին ես առաջին անգամ է, որ խօսքով հանդէս կու գամ, ուստի թոյլ տուէ՛ք շնորհաւորել Ձեզ ընտրուելու առիթով:

Մենք կ'ապրինք, որ բնիկ ժողովուրդներու մշակութային ժառանգութիւնը իր մէջ կը ներառէ աւանդական կենսակերպի ինչպէս նիւթական, այնպէս ալ ոչ նիւթական աշխարհընկալումը, ինքնադրսեւորումը եւ ստեղծագործական ներուժը եւ, այդ իսկ պատճառով, անիկա պէտք է արժեւորուի եւ իբրեւ անոնց ինքնորոշման արտայայտութիւն, եւ իբրեւ արտայայտութիւն անոնց հոգեւոր եւ ֆիզիքական կապի մասին իրենց երկրի, տարածքի եւ բնութեան հետ:

Այնուհանդերձ, բնիկ ժողովուրդները ներկայիս կը բախուին երկու խնդիրներու: Առաջինը, իրենց նիւթական մշակութային ժառանգութեան արագընթաց ոչնչացումն է, ըստ էութեան սրբազան վայրերու, գերեզմանոցներու (օրինակ Տուլայի գերեզմանոցի), եկեղեցիներու եւ վանքերու ոչնչացումը: Մեր արխիւները հաշուառած են 2538 եկեղեցիներ, 451 վանքեր եւ 1996 դպրոցներ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին:

Երկրորդը, իրենց նիւթական մշակութային ժառանգութեան արագընթաց ու ապօրինի իւրացումն է, եւ նոյնիսկ զանոնք պատմական մշակութային ժառանգութիւն յայտարարելը, առանց ունենալու բնիկ ժողովրդի ազատ, նախնական եւ գիտակցուած համաձայնութիւնը, ինչպէս օրինակ այն դէպքերուն, երբ համաշխարհային մշակութային ժառանգութիւն յայտարարուեցաւ լաւաշի պատրաստումը եւ կամ Նեմրուք լեռը, կամ Դիարբեքիի ամրոցը:

Այդ գործունէութիւնը եւ այդ վայրերը հայ ժողովուրդի մշակութային ժառանգութիւնը կը հանդիսանան թիրաքական գաղութացումէն դեռ շատ առաջ: Մենք կոչ կ'ընենք ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին չնոռնալ այնպիսի պայմանագիրներու մասին ինչպէս Սեւրի խառնուրդեան պայմանագիրը, ինչպէս նաեւ 1920 թուականին նախագահ Վուդրո Ուիլսոնի կայացուցած Իրաւարար վճիռը առ այն որ կարելի չէ Թուրքիայի Հանրապետութեան անունով համաշխարհային ունեցուածք համարել այն ամէնը, որ նախօրոք արդէն կը պատկանէր Արեւմտեան Հայաստանին:

Այնուհանդերձ, Բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներուն մասին հռչակագրի 8.1 յօդուածով կը յիշեցուի այն մասին որ բնիկ ժողովուրդները եւ անոնց առանձին ներկայացուցիչները իրաւունք ունին չենթարկուելու բռնի ուժացման, կամ իրենց մշակոյթի ոչնչացման: Այդ շարքին 10, 11, 12 եւ 13 յօդուածները կը պարունակեն ճշգրտումներ, որոնք կ'ուժեղացնեն բնիկ ժողովուրդներու նիւթական եւ ոչ նիւթական արժէքներու պաշտպանութիւնը: Ահա թէ ինչու, Տուլայի գերեզմանոցի ոչնչացումը 2005 թ. կը հանդիսանայ օրինազանցութիւն՝ նկարահանուած եւ դատապարտուած եւրոպական շրջանակներու կողմէ:

Այդ հիմքերով մեր Ասամբլեան դատական հայց ներկայացուց Մարդու իրաւունքներու եւրոպական դատարանին, որն ալ մեզի պատկանանք մերժումով՝ նշելով, որ մենք վերոնշեալ յանցագործութեան անմիջական տուժածները չենք հանդիսանար: Մեր Ասամբլեան ահա արդէն տասը տարի է ի վեր կը մասնակցի բնիկ ժողովուրդներու իրաւունքներու ձանաչման եւ պաշտպանութեան պայքարին՝ եւ կը ներկայացնէ ցեղասպանութիւն ապրած բնիկ ժողովուրդի շահերը:

Մենք կը յայտարարենք՝ որ անմիջական տուժածներ ենք, ինչպէս նաեւ կը խնդրենք վերջ տալ այն նուաստացուցիչ գործողութիւններուն՝ որոնք կը հարկադրեն մեզի հաւատալու, թէ մենք գոյութիւն չունինք որպէս ժողովուրդ՝ ցեղասպանութեան պատճառով, ինչը վերապրեցին մեր ծնողները:

Այսքան տարիներու աշխատանքներէն ետք առաջին հիմնարար մօտեցումներէն պէտք է ըլլայ ՄԱԿ-ի կողմէ ժողովուրդներու՝ այդ շարքին մեր Ասամբլեայի ձանաչումը որպէս բնիկներ, առարկայական սկզբունքներու եւ փաստերու առկայութեան համաձայն:

Մենք կը ցանկանանք նաեւ պատասխանել, որ Յատուկ զեկուցողին փոխանցեցինք հաղորդում՝ փոխհատուցման, վերականգման, հայրենադարձութեան եւ վնասներու հատուցման վերաբերեալ, կապուած Հայերու ցեղասպանութեան հետ 1894-1923 թթ. Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին, եւ առնչուած

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԻՍՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ատոր հետեւանքներուն:

Պարոն նախագահ, շնորհակալութիւն ուշադրութեան համար:

ԳԼՈՒԽ IV

ԱՐԵՎՄԵՆԻԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԵՒ ԱՐԵՎՄԵՆԻԱ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԵՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ ԱՅՆ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ՆԻՒԹԵՐ

ՈՐՈՇՈՒՄ

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողով (Խորհրդարան) ձեւաւորող Կեդրոնական Ընտրական Յանձնաժողովի 16 Դեկտեմբեր, 2013 թ.

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) Ընտրութիւններու արդիւնքներուն ամփոփումը

Համաձայն «Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողով (Խորհրդարան) ձեւաւորելու մասին» Հռչակագրի (24 Մայիս 2013), ընդունուած Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդի, Արեւմտեան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարութեան եւ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողով (Խորհրդարան) ձեւաւորող Յատուկ Յանձնաժողովի կողմէն, 2013 թուականի Նոյեմբեր 22-ի ժամը 08:00-էն, մինչեւ Դեկտեմբեր 1՝ 00:00 ամբողջ աշխարհի մէջ բնակող հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ առաջին անգամ իրականացուեցաւ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորներու ընտրութիւններ:

Ընտրութիւնները անցան ուղղակի եւ գաղտնի քուէարկութեամբ: Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողով (Խորհրդարան) ձեւաւորելու եւ ընտրութիւնները կազմակերպելու համար ստեղծուեցաւ Կեդրոնական Ընտրական Յանձնաժողովը (ԿԸՅ), բաղկացած 15 անձերէ:

ԿԸՅ անդամները կապին Հայաստանի մէջ, Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, ԱՄՆ-ի, Գերմանիոյ, Սուրիոյ, Զաւախքի: Անոնք լիազօրուած էին կազմակերպելու եւ իրականացնելու ամբողջ նախընտրական քարոզարշաւը, ընտրութիւններու փաստացի ամփոփումը: 2013 թուականի Յունիս 1-էն մինչեւ 2013 թուականի Դեկտեմբեր 17 ԿԸՅ իրականացուց 28 նիստ, որոնց ընթացքին Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողով (Խորհրդարան) ձեւաւորելու վերաբերեալ ընդունուեցան կանոնակարգային անհրաժեշտ փաստաթուղթեր, հաստատուեցան ընտրողներու ցուցակները, ստուգուեցան եւ հաստատուեցան պատգամաւորութեան թեկնածուներու ցուցակները, ինչպէս նաեւ ստուգուեցան եւ հաստատուեցան Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) առաջին գումարման ընտրութեան արդիւնքները:

Նախընտրական քարոզարշաւի եւ ընտրութիւններու վերաբերեալ նիւթերը պարբերաբար իրապարակուած են ԿԸՅ պաշտօնական կայքին եւ ՀԱՄ-ներու մէջ:

Ընտրութիւններու կազմակերպման, ներառեալ՝ ընտրողներու արձանագրութեան, պատգամաւորութեան թեկնածուներու եւ քուէարկութեան համար ԿԸՅ կողմէ ստեղծուած էր յատուկ կայք հետեւեալ հասցով www.western-armenia-election.org, ուր բոլոր ցանկացողները կրնային՝

1) Դիմել Արեւմտեան Հայաստանի քաղաքացիութիւն ստանալու համար:

2) Արձանագրուիլ, իբրեւ ընտրող:

3) «Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողով (Խորհրդարան) ձեւաւորելու մասին» Հռչակագրին մէջ իրապարակուած պայմաններուն համաձայն՝ արձանագրուիլ, իբրեւ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորական թեկնածու:

4) Արձանագրուած ընտրողները՝ Արեւմտեան Հայաստանի քաղաքացիները, կրնային մասնակցիլ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորներու ընտրութիւններուն՝ ուղղակի եւ գաղտնի քուէարկութեամբ:

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորութեան թեկնածու առաջադրուած էին 75 անձ: Ներկայացուած փաստաթուղթերու ստուգման իբրեւ արդիւնք՝ անհրաժեշտ փաստաթուղթերու բացակայութեան պատճառով 11 անձի դիմում մերժուած է ԿԸՅ կողմէ:

ԿԸՅ այս որոշումը չէ բողոքարկուած իրենց կողմէ: Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) ձեւաւորման կանոնադրութեան պայմաններուն համաձայն՝ թեկնածուներու

ցուցակին մէջ վերջնականապէս արձանագրուած է 64 անձ, որոնց անունները մտցուած են քուէաթերթիկ: Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորներու թեկնածուներու պաշտօնական ցուցակը իրապարակուած է 2013 Նոյեմբեր 22-ին ԿԸՅ կայքին մէջ՝ քուէարկութեան համար:

2013 թուականի Յունիս 1-էն մինչեւ Նոյեմբեր 30՝ 41 երկիրներէ արձանագրուած էին 17837 ընտրողներ, որոնք իբրեւ Արեւմտեան Հայաստանի քաղաքացիներ իրաւունք ստացած էին մասնակցելու Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորներու ընտրութիւններուն:

Ընտրողները Հայաստանի Հանրապետութենէն էին, Արցախէն, Արեւմտեան Հայաստանէն, Ռուսիաէն, Ֆրանսաէն, Աբխազիաէն, Զաւախքէն, Ուքրաինաէն, նաեւ՝ Դրիմէն, Կրաստանէն, Լաթվիաէն, Լիթվիաէն, Մոլտովաէն, Պելառուսիաէն, Ղազախստանէն, Ուզպէքիստանէն, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն, Գանատաէն, Արժանթինէն, Ուրուկուաէն, Պրագիլէն, Մեքսիքոյէն, Աւստրալիաէն, Գերմանիաէն, Յունաստանէն, Կիպրոսէն, Չեխիաէն, Աւստրիաէն, Շուէտէն, Դանիաէն, Հունգարիաէն, Լեհաստանէն, Պուլկարիաէն, Իսրայէլէն, Իրանէն, Սուրիաէն, Լիբանանէն, Իրաքէն, Քուէթէն, Եգիպտոսէն, Թուրքիոյ Հանրապետութենէն:

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) առաջին գումարման պատգամաւորներու ընտրութիւններուն մասնակցած եւ քուէարկած են 17155 ընտրողներ, որ կը կազմէ արձանագրուած ընտրողներու 96,176 %-ը: 72 քուէաթերթիկ համարուած են անվաւեր, որ կը կազմէ քուէարկութեան մասնակցողներու 0,42%-ը: 17062 ընտրող քուէարկած է կողմ, որ կը կազմէ քուէարկութեան մասնակցողներու 99,458 %-ը: Դիմ քուէարկած է 0 ընտրող: Ձեռնպահ քուէարկած է 21 ընտրող, որ կը կազմէ 0.122 %-ը:

Ընտրութիւններու արդիւնքներուն համաձայն Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) առաջին գումարման պատգամաւոր ընտրուած 64 անձ: Պատգամաւորները ընտրուած են 10 երկիրներու 27 քաղաքներէ: Երկիրներն են՝ Հայաստան, Ռուսիա, Ֆրանսա, ԱՄՆ, Գերմանիա, Աբխազիա, Զաւախք, Դանիա, Հունգարիա, Շուէտ եւ քաղաքներն են՝ Երեւան, Էջմիածին, Արմաւիր, Արւիկան, Մոսկուա, Տոնի Ռոստով, Սոչի, Կակրա, Սուխումի, Ախալցխա, Փարիզ, Մարսէյլ, Նիս, Գրեթէ, Վիեննա, Պոսթըն, Կլենտէյլ, Կոնենպուրկ, Մայնց, Օտենս, Պուտալիշտ եւ այլն:

Ընտրուած անդամները արմատով եւ ազգային ինքնութեամբ կը ներկայացնէին Արեւմտեան Հայաստանի աւելի քան տարածքներ եւ մարզեր, ներառեալ Կարս, Պիթիս, Վան, Տիգրանակերտ, Խարբերդ, Համշեն, Տրապիզոն, Կարին (Էրզրում), Իզդիր, Մուշ, Մեքաստիա, Սասուն, Կիլիկիա, Զաւախք եւ այլն: Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) կազմին մէջ պատգամաւոր ընտրուած են 20 կին, որ կը կազմէ ընդհանուր թիւի 31%-ը:

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորներու տարիքային կազմը հետեւեալն է՝ 60 տարեկանէն բարձր - 7 պատգամաւոր, 50 -60 տարեկան - 20 պատգամաւոր, 40 -50 - 16 պատգամաւոր, 30 -40 - 11 պատգամաւոր, 30-էն փոքր - 10 պատգամաւոր:

Ամենատարեց պատգամաւորը 78 տարեկան է, ամենաերիտասարդ պատգամաւորը 21:

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամաւորներու ընտրութիւններու ընթացքին խախտումներ չեն յայտնաբերուած: Քուէարկութեան իրականացման եւ ընտրութիւններու արդիւնքներուն վերաբերեալ ԿԸՅ հասցեով բողոքներ չեն եղած:

Կեդրոնական Ընտրական Յանձնաժողովը կ'որոշէ՝

1) Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) առաջին գումարման պատգամաւորներու ընտրութիւնները համարել կայացած:

2) Հաստատել Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) առաջին գումարման 64 պատգամաւորներու ընտրութիւնները:

3) Ներկայացնել հաստատման Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) առաջին գումարման 64 պատգամաւորներու լիազօրութիւնները՝ համաձայն հետեւեալ ցուցակի... որոշումը ընդունուած է միաձայն: Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) ձեւաւորող Կեդրոնական Ընտրական Յանձնաժողով

ՔԱՂԱՎԱԾՔ № 1

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) 1-ին գումարման 1-ին նստաշրջանի 1-ին նիստի արձանագրութիւնից

Պետական փաստաթուղթեր

18-ը հունվարի, 2014 թ., Փարիզ

Նիստի սկիզբը ժամը 10:00-ին, ավարտը՝ 17:00-ին: Ընտրված 64 պատգամավորներից մասնակցել են 50 պատգամավոր:

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) պատգամավորների գրանցում (այսուհետ տեքստում՝ Արեւմտյան Հայաստանի Խորհրդարան): Ընտրված 64 պատգամավորներից գրանցվել են 50 պատգամավոր, (29-ը դահլիճում եւ 21-ը ինտերնետ կայքով), որը կազմում է ավելի քան 78 տոկոս: Քվորումը ապահովված է:

Հնչում է Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի օրհներգը: Բարձրացվում է Արեւմտյան Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշմը:

1. Նսեցին Արեւմտյան Հայաստանի Խորհրդարանի առաջին նստաշրջանի օրակարգի մասին: Որոշեցին՝ հաստատել Արեւմտյան Հայաստանի Խորհրդարանի առաջին նստաշրջանի օրակարգը:

Քվեարկության արդյունքները. Կողմ - 50, դեմ - 0, ձեռնպահ - 0, Որոշումը ընդունված է միաձայն:

2. Նսեցին Արեւմտյան Հայաստանի Խորհրդարանի կանոնակարգի մասին: Որոշեցին՝ հաստատել Արեւմտյան Հայաստանի Խորհրդարանի կանոնակարգը: Քվեարկության արդյունքները. Կողմ - 50, դեմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունված է միաձայն:

3. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդի նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը, որ ըստ կանոնակարգի առաջարկեց, որ մինչեւ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահի ընտրութիւնը, նիստը վարէ ամենատարեց պատգամաւորը: Որոշեցին՝ ըստ կանոնակարգի, մինչեւ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահի ընտրութիւնը, նիստը վարէ ամենատարեց պատգամաւոր Վրէժ Աբրահամեանը: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն: Մէկ վայրկեան լռութեամբ յարգանքի տուրք կը տրուի Հայոց Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին, որ տեղի ունեցած է 1894-1923 թթ., երեք թրքական իրարայջորդ կառավարութիւններու կողմէն՝ Արեւմտեան Հայաստանի եւ Օսմանեան կայսրութեան մէջ:

4. Նսեցին՝ նստաշրջանի հաշուիչ եանձնաժողովի ընտրութեան մասին: Որոշեցին՝ ընտրել նստաշրջանի հաշուիչ եանձնաժողով. նախագահ՝ Տիգրան Բաբայեան, տեղակալներ՝ Վիլյեթա Ղազարոսեան եւ Արամ Յարութիւնեան: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

5. Նսեցին՝ Կեդրոնական ընտրական եանձնաժողովի ղեկոյցը Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի պատգամաւորներու ընտրութեան արդիւնքներու վերաբերեալ: Որոշեցին՝ հաստատել Կեդրոնական ընտրական եանձնաժողովի ղեկոյցը պատգամաւորներու ընտրութեան արդիւնքներուն վերաբերեալ: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

6. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի պատգամաւորներու լիազօրութիւններու հաստատման մասին: Որոշեցին՝ հաստատել Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի 64 պատգամաւորներու լիազօրութիւնները, որոնց ըստ ընդհանուր ցուցակի ընտրած են 17.837 ընտրողներ՝ Արեւմտեան Հայաստանի քաղաքացիներ, 41 երկիրներէն: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

7. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահի ընտրութեան մասին: Որոշեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահ ընտրել Արմէն ՏէրՍարգսեանը, 17-ը Յունուար 2014 թ. Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի 1-ին նստաշրջանի նախապատրաստական նիստի աշխատանքային խումբերու ընդունած որոշումներու եւ առաջարկներու հիման վրայ: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 49, դէմ - 0, ձեռնպահ - 1 Որոշումը ընդունուած է:

8. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահի տեղակալներու ընտրութեան մասին: Որոշեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահ Արմէն Տէր-Սարգսեանի առաջարկով Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի նախագահի տեղակալներ ընտրել Տիգրան Բաբայեանը եւ Հայկ Յարութիւնեանը: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 49, դէմ - 0, ձեռնպահ - 1 Որոշումը ընդունուած է:

9. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի քարտուղարներու ընտրութեան մասին: Որոշեցին՝ Արեւմտեան

Հայաստանի Խորհրդարանի քարտուղարներ ընտրել Պիաթրիս Նազարեանը եւ Սաթենիկ Ալեքսանեանը: Քուէարկութեան արդիւնքները. Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

10. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական եանձնաժողովներու մասին:

Որոշեցին՝ հաստատել Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի հետեւեալ մշտական եանձնաժողովները, 17 Յունուար 2014 թ. Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի 1-ին նստաշրջանի նախապատրաստական նիստի աշխատանքային խումբերու ընդունած որոշումներու եւ առաջարկներու հիման վրայ. Իրաւական, օրէնսդրական եւ պետական հարցերու եանձնաժողով, Պաշտպանութեան, ներքին գործերու եւ ազգային անվտանգութեան հարցերու եանձնաժողով, Արտաքին դիւանագիտական եւ խորհրդարանական կապերու եանձնաժողով, Հայրենակցական, համայնքային եւ հայրենասիրական հասարակական միութիւններու եանձնաժողով, Ֆինանսական, տնտեսական հարցերու եանձնաժողով, Կրթութեան եւ գիտութեան հարցերու եանձնաժողով, Մշակոյթի հարցերու եանձնաժողով, Ընտանիքի, կանանց եւ առողջապահութեան հարցերու եանձնաժողով, Երիտասարդութեան եւ սփորթի հարցերու եանձնաժողով, Լրատութեան հարցերու եանձնաժողով, Հոգեւոր ոլորտի եւ կրօնի հարցերու եանձնաժողով, Վեթերաններու եւ հաշմանդամներու հարցերու եանձնաժողով, Ներքին կանոնակարգի եւ աշխատակարգի եանձնաժողով: Քուէարկութեան արդիւնքները, Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

11. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական եանձնաժողովներու նախագահներու ընտրութեան մասին:

Որոշեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի մշտական եանձնաժողովներու նախագահներ ընտրել, 17 Յունուար 2014 թ. Արեւմտեան Հայաստանի Խորհրդարանի 1-ին նստաշրջանի նախապատրաստական նիստի աշխատանքային խումբերու ընդունած որոշումներու եւ առաջարկներու հիման վրայ. Իրաւական, օրէնսդրական եւ պետական հարցերու եանձնաժողով՝ նախագահ չէ ընտրուած, Պաշտպանութեան, ներքին գործերու եւ ազգային անվտանգութեան հարցերու եանձնաժողով՝ նախագահ չէ ընտրուած, Արտաքին դիւանագիտական եւ խորհրդարանական կապերու եանձնաժողով՝ Պասան Թահան, Հայրենակցական, համայնքային եւ հայրենասիրական հասարակական միութիւններու եանձնաժողով՝ Դաւիթ Ալեքսանեան, Ֆինանսական, տնտեսական հարցերու եանձնաժողով՝ Վարդան Մանձիկեան, Կրթութեան եւ գիտութեան հարցերու եանձնաժողով՝ Կարինէ Հայրապետեան, Մշակոյթի հարցերու եանձնաժողով՝ Եւլիա Կիւլյեան, Ընտանիքի, կանանց եւ առողջապահութեան հարցերու եանձնաժողով՝ Սայտա Օհանեան, Երիտասարդութեան եւ սփորթի հարցերու եանձնաժողով՝ Վաղարշակ Սահգելդեանց, Լրատութեան հարցերու եանձնաժողով՝ Տիգրան Յարութիւնեան, Հոգեւոր ոլորտի եւ կրօնի հարցերու եանձնաժողով՝ Արմենակ Հարմանտարեան, Վեթերաններու եւ հաշմանդամներու հարցերու եանձնաժողով՝ Վրէժ Աբրահամեան, Ներքին կանոնակարգի եւ աշխատակարգի եանձնաժողով՝ Արամ Յարութիւնեան:

Քուէարկութեան արդիւնքները, Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

12. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական եանձնաժողովներու անդամներու հաստատման մասին:

Որոշեցին՝ հաստատել Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական եանձնաժողովներու անդամներու ներկայացուած ցանկը: Քուէարկութեան արդիւնքները, Կողմ - 50, դէմ 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

13. Նսեցին՝ Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական եանձնաժողովներու նախագահներու ելոյթները աշխատանքային ծրագրերու մասին: Որոշեցին՝ հաստատել Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական եանձնաժողովներու աշխատանքային ծրագրերը: Քուէարկութեան արդիւնքները, Կողմ - 50, դէմ - 0, ձեռնպահ - 0 Որոշումը ընդունուած է միաձայն:

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) նախագահ

Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային ժողովի (Խորհրդարանի) քարտուղար

Շարունակութիւնը յաջորդ թիւով

Երկուշաբթի 12 Օգոստոս 2019 - Թիւ 14
Հրատարակչութիւն՝

Արեւմտեան Հայաստանի
Ուսումնասիրութիւններու Կեդրոնի

Հետադարձ կապ
mfa@warmeniagov.com